

S SEJE OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA KOPER

Pravijo, da je bila prelomnica

Odborniki so se odlikovali po živahni in konstruktivni razpravi ter sprejeli vrsto ukrepov za krepitev gospodarstva in za ureditev dela obeh zborov ObLO

Po vsebinski razpravi je bila zadnja seja občinskega ljudskega odbora v Kopru prav gotovo nekaj novega, čeprav ne bi mogli reči, da je bila zadovoljiva tudi udeležba. Od skupnega števila 68 odbornikov obeh zborov je še vedno manjkalo 30, od teh kar 17 takšnih, ki se niso niti opravičili.

Namesto odsotnega predsednika Mirana Bertoka je sejo vodil podpredsednik inž. Franc Špacapan-Črt. Da bo seja živahna in konstruktivna, je bilo videti že takoj na začetku. Predlogu o razširitvi dnevnega reda se je namreč takoj uprl odbornik Franc Pečar z utemeljitvijo, da je treba

z dnevnega reda črtati vse zadeve, za katere odborniki niso poprej z vabilom dobili ustreznega gradiva, da bi se z njim seznanili in prišli na sejo pripravljeno. Predložil je črtanje zlasti vseh dodatnih točk in točke o razrešitvah in imenovanjih raznih direktorjev in komisij. Predložil je tudi, naj bi bile seje ljudskega odbora popoldne, ker sicer ne bo nikoli dosežena dobra udeležba odbornikov.

S pojasnjevanjem uslužbenec iz občinskega aparata, ki so utemeljevali nujnost posameznih primerov, in po razpravi še nekaterih odbornikov, odbornik Pečar se ni bil zadovoljen in je dejal, da vztraja pri svojem predlogu, ker se za naglico včasih skrivajo stvari, ki jih je treba potem večkrat dolgo popravljati. Ponovno je zahteval, da se gradivo o vseh točkah dnevnega reda v bodoče dostavlja odbornikom skupaj z vabilom. Ko je predsedujoči inž. Špacapan dal predlog na glasovanje, so bili samo trije odborniki proti.

Da bi zaradi nepopolne informiranosti odbornikov sejo prenesli na ponedeljek in do tedaj dopolnili odbornikom gradivo, predlog Pečarja ni obveljal, (5 za, 16 proti in 17 vzdržanih glasov), marveč je obveljal predlog odbornika Jožeta Kramariča, naj bi seja bila ter naj bi iz dnevnega reda izločili le »sumljive« predloge.

Po tej uvodni razpravi so odborniki obeh zborov z ločenim glasovanjem sprejeli dnevni red. Med važnejšimi točkami naj omenimo predloge za sprejem sklepov o sanaciji podjetja Vino Koper, o zavrnitvi vloge Kmetijskega kombinata Koper za izdajo poročila za posojilo (formulacija sveta za družbeni plan in finance), predloge in poročila s področja komunalne in stanovanjske izgradnje, gospodarske odločbe (Slavnik naj postane komunalno podjetje, spojitev Globusa in Zvezde, preimenovanje bolnice v Ankaranu, sprememba finančnega načrta šolskega sklada, razdelitev sredstev krajevnim odborom, najem posojil za javno razsvetljavo, za podjetje Pristanišče Koper, poročila Slavniku in Kmetijski zadrugi Koper itd.).

Po predlogu sveta za družbeni plan in finance (zastopal ga je in odbornikom utemeljeval sprejete predloge njegov predsednik inž. (Nadaljevanje na 2. strani)

Ob dogodkih v Siriji

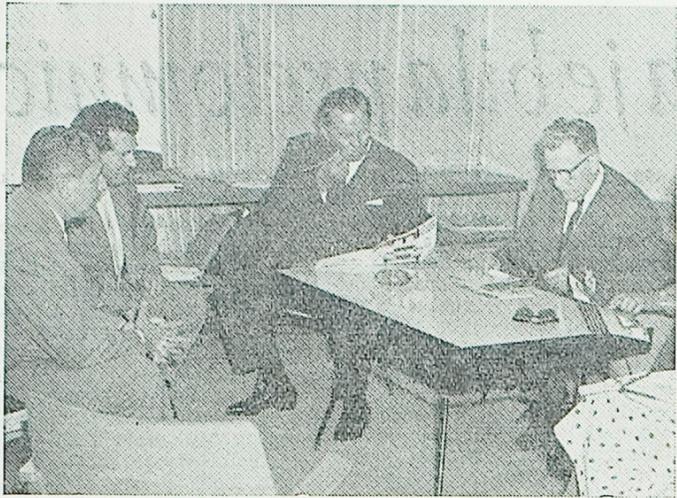
Iz Damaska prihajajo čedalje razburiljeveše vesti o uporih sirskih kapitalistov in predstavnikov starih po-

litičnih strank za odcepitev od Egipta in skupnosti ZAR. V Egiptu pravijo, da je za uporniške sile značilno, da so jih najprej priznale in jim izražale simpatije prav zahodne in imperialistične države in da jim ploska zahodni tisk, ker je seveda proti socializaciji, ki jo izvaja predsednik Naser.

Ta podpora je uporniško sirsko vlado toliko opogumila, da je zaprosila za sprejem »Arabske republike Sirije« v OZN in izdala prve ukrepe o ukinitvi zakona o nacionalizaciji trustov in monopolov ter ukinitvi vseh zakonov proti privatnemu kapitalu. Z oboroženo akcijo je uveljavljala reakcionarna vlada svoje zahteve in se je odločila prekiniti zvezo z Egiptom.

Vendar iz Sirije že poročajo o uporih proti uporniškemu režimu in o bojih, ki potekajo med prebivalstvom in nekaterimi vojaškimi oddelki proti uporniškim enotam. Čeprav se ves propagandni aparat uporniškega režima na vse kriplje trudi, da bi preprečil javno mnenje v Siriji in v tujini, da ljudstvo podpira upor za odcepitev od ZAR, z drugimi ukrepi priznava sovražno razpoloženje ljudstva, saj mora prepovedati sleherno zbiranje državljanov, posedovanje orožja, uveljaviti policijsko uro ter priznavati demonstracije ter poulične boje.

V znak solidarnosti z Združeno arabsko republiko in s politiko predsednika Naserja prihajajo številne brzojavke neodvisnih držav, ki izražajo obžalovanje pričo upora v sirski pokrajini in upora buržoaznih plačanih krogov. Med drugimi je poslal brzojavko predsedniku Naserju tudi predsednik FLRJ Josip Broz Tito in izrazil globoko prepričanje vsega jugoslovanskega ljudstva, da narod Sirije ne bo dovolil uresničitve načrtov reakcije in imperialistov v Sirski pokrajini ZAR.

PREDSEDNIK TITO V KOPRU

V sredo minuli teden je, kakor smo že poročali, obiskal Koper predsednik Tito. S soprogo Jovanko Broz se je prpeljal z ladjo z Brionov, kjer je bil na krajšem oddihu. V novem koprskem pristanišču so ljubega gosta sprejeli in pozdravili tovariši Miha Marinko, Albin Duje, Albert Jakopič-Kajč mir, Franc Špacapan, Danilo Petrinja in Franc Pečar, ki jih je po pristanku ladje tovariš Tito povabil na krov in se v živem razgovoru z njimi zanimal za rast Kopra, posebej pristanišča in Tomosa. Ob prisrčnih ovacijah pristaniškega kolektiva so gostje nato odšli na kosilo v hotel Triglav, nato pa še na ogled tovarne Tomos, kjer se je tovariš Tito predvsem zanimal za proizvodnjo avtomobilov po Citroënovi licenci in se v enem izmed njih za poskušnjo tudi popeljal po tovarniškem dvorišču. Po prisrčnem slovesu so dragi gostje odpotovali v Ljubljano in na Brdo.

PRED LETNO KONFERENCO OKRAJNEGA SINDIKALNEGA SVETA KOPER

Rezultati zrcalijo vloženo delo

17. oktobra ob 8. uri se bo v hotelu Palace v Portorožu zbralo na letni konferenci OSS Koper okrog 240 delegatov in gostov; med njimi bo večina predsednikov delavskih svetov gospodarskih organizacij, da bi se temeljito pogovorili o nalogah, o rasti in dosežkih ter novi vlogi sindikata kot enega najpomembnejših družbenih in političnih činiteljev.

V zvezi z napovedano konferenco smo se obrnili na predsednika OSS Koper Franca Klobučarja, ki je o pripravah na ta pomemben shod povedal naslednje:

Konferenca bo trajala samo en dan ter bo imela izrazit delovni značaj, saj bo na njej pravilno razpravljano o vrsti vprašanj in nakazanih problemov ter smeri v poročilu in referatu o bodočih nalogah. Ker bodo vsi delegati lahko obsežno gradivo do konference temeljito preštudirali, sem prepričan, da bo razprava zares konstruktivna.

Kateri dosežki se vam v dosednji rasti sindikatov zdijo najpomembnejši, posebno še z ozirom na novo vlogo sindikatov?

Naj omenim najprej našo izredno skrb za kar najtesnejše povezovanje sindikalnih vodstev s članstvom sindikalne organizacije, medtem ko smo vsebinsko in nove metode dela krojili na obsežnih razpravah na plenumih, v raznih svetih in predvsem na političnih razpravah po aktivnih. S tem je bil dosežen osnovni smoter: tesna vez z osnovnimi sindikalnimi organizacijami, ki imajo v zadnjem razdobju zares dober vodilni kader in vsebinsko bogate občne zборе. To so po mojem mnenju osnovni pogoji, ki so omogočili, da je sindikalna organizacija lahko konkretno posegala v gospodarsko in politično življenje kolektivov.

Ste razen teh uveljavili še kakšne oblike dela oziroma me-

tode povezovanja s člani osnovnih sindikalnih organizacij?

Da, s sedanjo obliko dela nam je dokončno uspelo vzpostaviti zares izredno tesno vez med okrajnimi in občinskimi sindikalnimi forumi na eni ter osnovnimi organizacijami na drugi strani. To smo dosegli z anketiranjem našega članstva. Samo letos smo izvedli dve anketi, katerih prvi namen je bil proučevanje novega gospodarskega sistema v njegovi začetni fazi, medtem ko je sedanja anketa namenjena proučevanju stanja v obdobju dokončnega oblikovanja novih družbenih in gospodarskih odnosov. K temu naj omenim še ugotovitve, da je ta oblika dela angažirala ob sindikalnih podružnicah tudi politične delavce v aktivih, hkrati pa je bilo poskrbljeno za kontinuiteto letošnje obsežne akcije.

Takšne metode dela so utrle sindikalnim političnim delavcem tudi pot v razne družbene forume, svete, plenuma, izvršne od-

bore osnovnih sindikalnih organizacij itd. Medtem ko je bilo leta 1959 v raznih družbenih in političnih forumih aktivnih vsega 200 članov, se je to število v tem letu podvojilo.

Katera osrednja vprašanja bo obravnaval vaš občni zbor?

Menim, da bo dovolj, če omenim samo glavna poglavja, ki jih obravnava poročilo. Osrednja tema konference bo namenjena boju sindikatov za demokratizacijo samoupravljanja in za racionalnejše gospodarjenje z družbenimi sredstvi. V zvezi s to točko bo govora tudi o osebnem in družbenem standardu proizvajalcev — vse skozi prizmo že doseženih rezultatov v minulem razdobju, zlasti v zadnjem letu. Med posebno važne točke konference lahko prištejemo še obravnavanje strokovnega izobraževanja, probleme žena in njih uveljavljanje v proizvodnji in pri upravljanju ter končno razpravo o prostem času delovnih ljudi.

PRED OBČINSKIMI KONFERENCAMI ZA DRUŽBENO AKTIVNOST ŽENA

Za močnejšo družbeno aktivnost žena

Po vseh občinah bodo v oktobru konference za družbeno aktivnost žena. O organizaciji teh konferenc so razpravljali in sklepali že letos spomladi na kongresu v Zagrebu, kjer se je izkazalo, da so problemi in naloge, ki so jih obravnavala in skušala reševati razna ženska društva, prerasle okvir in možnosti teh društev. Problemi, ki smo jih nekoč imenovali ženski, so postali splošno družbeni in imajo svoj izvor v čedalje številnejšem vključevanju žena v delo in v celotno družbeno življenje ter dogajanje.

Ko so na zagrebškem kongresu

razpravljali o tej problematiki, so se odločili za obliko konferenc kot najbolj primerno za to, da bi tako pritegnili čim širši krog ljudi k sodelovanju, na drugi strani pa ne moremo reči, da smo že odpravili in rešili vprašanje družbene aktivnosti žena. Še vedno premalo žena sodeluje v raznih organih delavskega in družbenega upravljanja ter v oblastnih organih glede na število žena, ki so zaposlene v gospodarstvu in na drugih področjih.

Konferenca bo delovala kot javna tribuna, kot iniciativni odbor, ki bo analiziral določene probleme, o njih razpravljajal in dajal predloge za uspešno reševanje. Seveda bodo konference, v posameznih občinah obravnavale tista vprašanja, ki so zanje najbolj pereča in bo zato prav, da se tudi sestav konference vsakokrat prilagodi problematiki, ki jo bo konferenca obravnavala.

V času med dvema konferenca-ma bo delovalo predsedstvo, ki ga bodo izvolili na občinskih konferencah. Njegov sestav naj bo močan, manjkali pa naj ne bi člani zlasti iz vrst sindikata, mladine in društev prijateljev mladine.

Sklicatelji konferenc bodo občinski odbori SZDL, uspeh konferenc pa bomo lahko v bodočnosti merili po številu žena, ki so se aktivno vključile v družbeno delo. A. P.

PRED OBČINSKIM PRAZNIKOM PIRANSKE KOMUNE

obsežne priprave na slavlje

V nedeljo, 15. oktobra, praznujejo v piranski občini svoj praznik v spomin na ustanovitev prvega pomorskega odreda ob slovenskem morju v času NOB. Da bo praznik proslavljen čim bolj slovesno, so pri občinskem odboru SZDL sestavili posebno komisijo, ki ima nalogo, izvesti vse potrebne priprave in organizirati v posameznih naseljih občine kakor tudi v Piranu kot centru primerne akademije in druge prireditve v praznovanju občinskega praznika. Prireditve so se pravzaprav že začele z otvoritvijo razstave »Piranski mestni arhiv skozi stoletja« v prostorih muzeja, nadaljevale pa se bodo s šte-

vilnimi drugimi kulturnimi, pa tudi športnimi in zabavnimi prireditvami v vsem prihodnjem tednu. Folklorna skupina Turističnega društva Piran-Portorož bo prihodnji teden od srede dalje vsak večer obiskala drugo vas v piranski okolici, da prikaže domačinom naštudirane originalne slovenske istrske narodne plesne in pesmi, nabrane v teh krajih in izvedene v narodnih nošah Slovenske Istre, narejenih prav tako po originalu.

Glavna prireditve v okviru praznovanja občinskega praznika bo svečana akademija na predvečer v Piranu in pa slavnostno zborovanje na praznični dan.

V NEDELJO PREIZKUŠNJA »GO-CART« VOZIL V KOPRU

Prvo večje tekmovanje

V nedeljo ob 11. uri se bo na Trgu revolucije v Kopru pomerilo med seboj enajst tekmovalcev na »go-cart« vozilih. Kot smo že pisali, so se z izdelovanjem »go-cart« vozil začeli ukvarjati tudi v koprskem Avto-moto društvu, kjer so izdelali doslej že več kot dvajset teh miniaturnih avtomobilčkov. Čedalje bolj popularna vozila »go-cart« srečujemo vse pogosteje na svetovno znanih dirkalnih progah, zato ni čudno, da si utira

pot tudi pri nas in ima posebno med mladino čedalje več pristašev. Koprsko nedeljska preizkušnja tekmovalcev bo prvo javno tekmovanje z »go-cart« vozili, hkrati pa so to priprave na veliko tekmovanje, ki bo še ta mesec v Kopru, ter bodo na njem sodelovali razen naših koprskih in postojnskih zastopnikov tudi ljubljanci, pričakujejo pa tudi udeležbo tekmovalcev »go-cart« vozil iz Trsta.

V jubilejnim letu bo svoj praznik posebno lepo proslavila vsa naša JLA. Prve so na vrsti topniške enote, ki imajo svoj praznik v spomin na 7. oktober 1941, ko je prva partizanska topniška baterija v sestavi Čučarjskega odreda uspešno napadla sovražno letališče v Kraljevu. Od tedaj je skupaj z vso armado raslo in se razvijalo tudi topništvo. Ob njihovem letošnjem jubilejnim prazniku vsem pogumnim in spretnim artileristom tudi naše iskrene čestitke!

ČLANI SZDL V LOKVI PRI DIVAČI: 2718 UR DELA

Lokavci ne držijo križem rok

Pod dvema lističema, na katerih je krajevna organizacija SZDL v Lokvi sestavila poročilo o letošnjem prostovoljnem delu, smo potegnili črto in izračunali: prostovoljnega dela se je udeležilo 429 članov, ki so opravili 2718 ur v vrednosti 341.340 dinarjev.

Kaj so delali? Opis del je sila skromen, vendar kaže, da preveča to organizacijo ne samo splošen delovni elan, ampak tudi globok čut humanosti in pripravljenosti pomagati svojem članu, kadar je ta v stiski.

Vdovi po padlem borcu NOV

je pogorela zgradba, pa so se člani SZDL takoj domenili: pomagali ji bomo. Obljubo so uresničili in zgradba je lepša kot prej.

Popravljali so še vaške poti in napajališča, uredili okolico spomenika padlim borcem, postavili zastavni drog, kot prostovoljno delo pa je potekal tudi pouk v krojnem tečaju. Lokavci torej ne držijo križem rok. Kar se zmenijo, tudi izpolnijo. Menda ne bo dolgo, ko se bodo postavili s še eno delovno zmagoto: z ureditvijo klubskega prostora v zgodovinsko zanimivem okroglem taboru.

— er

Sprehod PO SVETU

Optimizem okrog berlinskega vprašanja

Razgovori med Ruskom in Gromikom, kakor tudi poznejši razgovori sovjetskega zunanjega ministra Gromika s šefom britanske Foreign Officea Homejem, obetajo ugodno rešitev in uspešna pogajanja za rešitev sedanjega spora okrog Berlina. Zdi se, da so sedaj stališča ene in druge strani pojasnjena in politični krogi optimistično zatrjujejo, da je mogoče najti formulo za rešitev tega vprašanja.

De Gaulle o Alžiriji

Francoski predsednik De Gaulle je izrazil prepričanje, da bo prišlo do ponovnih pogajanj med Francijo in alžirsko vlado. Neki socialistični poslanec pa je izjavil, da namerava De Gaulle najprej vzpostaviti v Alžiriji centralno oblast, ki bi imela na razpolago še kakih 50 tisoč ljudi in bi bila instrument samoodločbe. Po mnenju francoskega premiera bi bila to dejanska neodvisna Alžirija, ki bi pa morala sodelovati s Francijo.

Obisk iz Nigerije

Te dni je obiskal Jugoslavijo predsednik vlade Zahodne Nigerije Akintola s svojo delegacijo. Z jugoslovanskimi predstavniki se je v Beogradu razgovarjal predvsem o gospodarskih vprašanjih.

Generalni sekretar in trije pomočniki

Sovjetska zveza je spremenila svoj predlog, da bi namesto umrlega generalnega sekretarja OZN izvolili tri generalne sekretarje, predstavnike Vzhoda-Zahoda in neblokovskih dežel. Nasprotno temu predlogu so ZDA ob podpo-

Vrejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Brađaška. Izhaja vsak petek. Izdaja CZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Cankarjeva 1, telefon 170. Posamezen izvod 20 din. — Letna naročnina 800 din, za tujino 1600 dinarjev ali 3,5 am. dolarja. — Bančni račun 600-70-1-181. Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Tisk in klisjeji tiskarna CZP »Primorski tisk«

Pravijo, da je bila prelomnica

(Nadaljevanje s 1. strani) Janez Hrovat) naj bi ObLO saniral podjetje Vino Koper deloma s posojilom, deloma pa z dotacijo, čemur se je takoj in odločno uprl odbornik Danilo Petrinja z utemeljitvijo, da je že zdavnaj mimo čas, ko smo posamezne gospodarske organizacije reševali z dotacijami. Predlagal je, naj se omogočijo Vini Koper potrebni krediti. Inž. Hrovat je dalje pojasnjeval, da v kolikor odborniki ne sprejmejo predloga o dotaciji, lahko govorimo o likvidaciji podjetja Vino Koper.

Odbornik Danilo Petrinja je dalje razvijal misel in dejal, da smo v očitnem nasprotju, ko gospodarski organizaciji dajemo dotacijo, medtem ko komunalna organizacija dobiva le kredit. Odbornik Pečar je to povzel in navezal na drugi predlog sveta za družbeni plan in finance o zavrnitvi prošnje Kmetijskega kombinata Koper za poroštvo pri najemi kredita za sanacijo kombinata. Dejaj je, da je zanj velika razlika med enim in drugim primerom in če naj bi govorili o likvidaciji, potem je treba govo-

riti prej o Vini Koper in potem o kombinatu.

Podpredsednik OLO Koper inž. Peter Aljančič je nato pojasnil, da kritično stanje v Vini Koper ni posledica slabega gospodarjenja, marveč trenutnega stanja na trgu. Zadevo pa je treba rešiti in podjetje sanirati. Pomankljivost je le v tem, da podjetje ni prikazalo letošnjega stanja. Zavzel se je za predlog odbornika Petrinje, to pa je podprl tudi odbornik Marcel Rožanc, da je treba preučiti možnosti, kako podjetje nirati s kreditom, brez dotacije. Podprli so to še odborniki Franc Pečar, Jože Kramarič in Viktor Ropret, nakar je bil sprejet sklep, da se zadeva odloži do prihodnje seje, medtem pa točno prouči stanje še na podlagi letošnjega poslovanja.

Poročilo o stanju Kmetijskega kombinata Koper je nato dal šef odseka za kmetijstvo in gozdarstvo ObLO Koper Ado Butala, inž. Hrovat pa je prebral predlog sveta o zavrnitvi kombinatove prošnje za poroštvo pri najemi kredita za kritje poslovne izgube v letu 1960. Direktor kombinata inž. Franček Pajenk je nato obrazložil vzroke, ki so privedli do omenjene izgube. Ti ležijo v že od začetka zgrešenem eksperimentiranju in ponesrečenih velikih investicijah na Briču in Črnem kalu, v pomanjkanju osnovnih potreb (kadri, stanovanja, hlevi, skladišča, oprema, mehanizacija itd.), hkrati pa ni bilo pravega razumevanja in odnosa pri občini. Lanske izgube pa je v glavnem krivo še tudi izredno slabo vreme — najprej suša in nato deževje — zaradi česar je nastala komisijsko ugotovljena škoda okrog 60 milijonov dinarjev. Povedal je še, da bi v primeru likvidacije kombinata padlo na koprsko občino breme v obliki 85 milijonov dinarjev orračunskih sredstev, ki bi jih bilo treba kriti, ker je kombinat še v zgradnji.

Odbornika Srečko Lazar in inž. Janez Hrovat sta branila in nadalje utemeljevala predlog sveta za zavrnitev prošnje za poroštvo, medtem ko so se tovariši Slavko Prijon, Celestin Kozlovič, Leopold Caharija, Danilo Petrinja, Narcis Biloslav, Viktor Ropret izrekli za poroštvo. Zadevo je iz širšega zornega kota glede na stanje in perspektivo kombinata obravnaval še inž. Peter Aljančič.

(Opomba uredništva: Na sestanku s novinarji je pred dnevi na vprašanje glavnega urednika našega lista v Ljubljani izjavil pomočnik republiškega sekretarja za kmetijstvo in gozdarstvo Janez Perovšek, da sta danes v Sloveniji dva takšna iz objektivnih razlogov pereča problema — Kmetijski kombinat Koper in ljubljansko Barje. Za oba bo uporabljena za sanacijo deloma tudi sredstva iz republiškega rezervnega sklada. R. B.)

Ob zaključku te točke dnevnega reda so odborniki sprejeli sklep, da se Kmetijskemu kombinatu Koper odobri poroštvo za najem kreditov za stanovanja, za živino, za kritje izgube in za investicijsko izgradnjo. Sklenili so tudi v grupah obiskati posamezne obrate kombinata, izglasovali pa so tudi predlog republiškega sekretariatu, naj prouči možnosti dolgoročnega sanacijskega načrta za to kmetijsko gospodarsko organizacijo.

rb

Novice s TRŽASKEGA

MANJ IN VEČ

V avgustu je Trgovinska zbornica v Trstu poročala, da so zaznamovali v primerjavi z julijem manjšo indu-

strijsko proizvodnjo in večje število brezposelnih. Občuten padeč so zaznamovali tudi v pristaniškem prometu. Pozitivne podatke pa je bilo najti v poročilih o živahni prodaji v trgovinah na drobno. Ugodna so tudi poročila iz kmetijstva.

Mladinsko srečanje

Jugoslovanski mladinci so odpotovali na potovanje po Italiji kot gostje Federacije komunistične mladine Italije. Prisrčen sprejem so jim priredili v Trstu člani tržaške sekcije Federacije komunistične mladine Italije. V medsebojnih prijateljskih razgovorih pri srečanju v Križu so mladinci poudarili, da budno sledijo borbi in pridobitvam mladine v obeh deželah in da je njihova iskrena želja, da pride v bližnji bodočnosti do trdne medsebojne povezanosti.

Na stadionu »1. maj« v Trstu so že velike priprave za Mladinski dan, ki bo 22. oktobra, ko se bo zbrala v Trstu ne samo mladina iz mesta in okoliških vasi, ampak tudi z Gorškega in iz Beneške Slovenije ter gosti iz Koroske in iz obmejnih področij Slovenije. Pripravljali odbor je že pripravil okvirni program, ki predvideva med drugim tudi športna srečanja iz raznih panog, uradni del s pozdravi in slavnostnimi govori ter kulturno živahen in vesel kulturni spored, pri katerem ne bo manjkalo plesa in pesmi.

ZA AVSTRIJSKE NOVINARJE JE ŠPANSKA VAS

slovenščina v slovenski gimnaziji

Ko so nedolgo tega novinarji obiskali državno realno gimnazijo v Celovcu, so si ogledali tudi gimnazijo za Slovence. Delegacijo sta sprejela

šolski nadzornik dr. Arnold in ravnatelj slovenske gimnazije dr. Tischler. Novinarji niso mogli razumeti, da učni načrt predvideva dva učna jezika. Slovenščino so namreč imeli za tuj jezik — Fremdsprache. Šolski nadzornik je novinarjem pojasnil, da slovenščina na Koroskem ni tuj jezik, marveč enakopraven jezik in da naj tako tudi pišejo. Ob tej priložnosti so šolski izrazili tudi svojo odločno zahtevo po lastnem šolskem poslopuju z ustreznimi učnimi prostori, kar upravičuje tudi vedno večje zanimanje za slovensko gimnazijo v Celovcu. Slovenska gimnazija namreč gostuje v nemški realni gimnaziji, tako da ima samo popoldanski pouk, kar slabo vpliva na učne uspehe dijakov.

Atentat v Innsbrucku

V noči od sobote na nedeljo je močna eksplozija, ki jo je bilo slišati na razdaljo 65 km, uničila nad devet metrov visoki bronasti spomenik tirolskemu junaku Andreju Hoferju na pobočju Berg Isla pri Innsbrucku. Bronasti kip je padel z granitnega podstavka na tla in se pri tem močno poškodoval. Nekateri časopisi pišejo,

da bi lahko povsem upravičeno pripisali dogodek italijanskim teroristom, ki se hočejo maščevati za dogodek na Tirolskem, vendar pa je slišati tudi mnenje, da so isti teroristi, ki so se odlikovali s svojimi akcijami v Italiji, sami razstrelili Hoferjev spomenik, da bi usmerili javno mnenje proti Italiji.

PRED POPISOM PREBIVALSTVA NA TRŽASKEM

Veliko razburjenje med Slovenci za mejo

Protesti proti istovetenju materinega z občevalnim jezikom

Italijanske oblasti bodo 5. t. m. izvedle popis prebivalstva, ki bo v različnih pokrajinah izveden z različnimi obzori. V goriški in videmski pokrajini ne bodo izvedli tega popisa po narodnosti, na Tržaškem pa po narodnosti. To razlikovanje tolmači »Primorski dnevnik« tako, da očitno ne gre za popis vseh Slovencev, ki žive v Italiji, ampak samo za popis Slovencev na Tržaškem, to pa spet pomeni, da so italijanske oblasti tudi v tem primeru grobo ločile v Italiji živeče Slovence.

Sam način in pa dosedanja uradna navodila o popisu in o izpolnjevanju enajste rubrike popisnega lista »Občevalni jezik« v družini — navesti je jezik, ki se običajno govori v družini« dokazuje, da bo ta popis prebivalstva po narodnosti in da ga zastran tega prizadeta stran — Slovenci v Italiji — ne bo mogla priznati za realno sliko številčnega stanja Slovencev v Italiji, niti za realno stanje Slovencev na Tržaškem. Zato je med našimi rojaki onstran državne meje ta najavljeni poskus potvarjanja številčnega stanja Slovencev na Tržaškem in v Italiji povzročil veliko razburjenje.

Netočne podatke tega popisa po narodnosti je namreč zelo lahko že v naprej predvideti, kajti vzlic precejšnji enotnosti slovenskega prebivalstva na Tržaškem bo mnogo primerov, ko bodo sodniki, sostanovanci, hšne pomočnice itd. pod pritiskom družinskega poglavarja navajali za občevalni jezik v družini italijanščino, ne pa slovenščino, k je dejansko njihov materin jezik. Kako bo ta enajsta rubrika izpolnjena po bolnišnicah, samostanih, vojašnicah, raznih domovih i. p., si je spet lahko zamisliti, prav tako pa tudi popis po raznih gospodarskih enotah. Po vseh takšnih skupnostih bo namreč na posebnem obrazcu podpisal popis načelnik teške skupnosti, znano pa je, da skoro ni Slovencev na vodilnih mestih v takšnih upravah.

Po dosedanjih poročilih, ki jih dobiva naše uredništvo s Tržaškega, je videti, da ima spričo najavljenega popisa prebivalstva po narodnosti razburjenje slovenskega prebivalstva upravičene osnove. Ne glede na to pa, kaj vse se za tako pretehtanim popisom skriva, lahko že pred izvedenim popisom prebivalstva po narodnosti na Tržaškem jasno in glas-

no poudarimo, da takšnega popisa noben objektivni forum nikoli ne bo mogel priznati za realno sliko številčnega stanja Slovencev v Italiji in na Tržaškem, kajti številčno stanje pripadnikov določene nacionalnosti se zlasti v opisanih razmerah ne more enačiti s številčnim stanjem tistega dela državljanov, ki iz službenih ali drugih razlogov trenutno uporabljajo za svoj občevalni jezik jezik, ki ni njihova materinščina, jezik, ki je različen od jezika nacionalne skupine, ki ji pripadajo.

Novi izdajateljski svet

pri glasilu SZDL »Slovenskem Jadranu«

Ker je dosedanjemu Izdajateljskemu svetu pri našem listu potekla mandatna doba, ga je po poročilu dosedanjega predsednika Oskarja Venturinja o njegovem delu v minulnem obdobju Izvršni odbor Okrajnega odbora SZDL Koper pred dnevi na svoji seji razrešil in imenoval novega v naslednjem sestavu: Karel Štrukelj, predsednik, člani Mari-

ja Vogrič, Martin Žugelj, Franc Gerželj, Stane Murkovič, Albina Ljubič, Božidar dr. Zega, Stane Škrabar in Rastko Brađaška.

Hkrati je Izvršni odbor razpravljaj tudi o delu Založniškega sveta pri Založbi Lipa in ugotovil, da v sedanjem sestavu popolnoma ustreza ter ga zato v celoti potrdil še za eno mandatno dobo.

ODKUP KMETIJSKIH PRIDELKOV NA KRASU

Zadruga v glavnem zadovoljuje

Razen sliv in jabolk, o katerih smo že poročali v zadnji številki, odkupuje KZ »Kras« v Sežani tudi vse vrste drugih kmetijskih pridelkov ter gozdnih proizvodov in lesnih sortimentov. Zadruga je te dni poročala o odkupu občinskemu ljudskemu odboru in iz tega poročila je razvidno, da so v tej njeni službi sicer težave — pomanjkanje skladišč in embalaže, muhavost trga, ki letos vpliva na odkupne cene, in da pa kljub temu zadruga največji možni meri zadovoljuje proizvajalce.

Odkupne baze so v glavnem na sedežih vseh bivših zadrug, po potrebi pa tudi drugod in če je prav treba, odkupujejo tudi na domu. Živino odkupujejo na dogoskih sejnih v Sežani, Divači, Dutovljah, Komnu in Stanjelu, v izjemnih primerih tudi v hlevih. Z odkupom klavne živine skoraj da ni skrbi. V letošnjem prvem polletju je zadruga odkupila 340 ton težke živine in 34 ton telet. Težje je letos z odkupom plemenske živine. O tem je po vaseh mnogo govora in kritike. Vzroki so naslednji: socialistična posestva so v prejšnjih letih nabavila mnogo plemenske živine in za povečanje stalaža imajo že lasten prirastek. Posestva ne marajo nakupovati preveč plemenske živine, ker je ta glede na nizke cene živalskih proizvodov (mleka in mesa) predraga. V južne republike gre manj plemenske živine zaradi pomanjkanja krme (suša). Morda je k slednjemu vzroku prispevala svoje tudi špekulacija, ki se verjetno že maščuje in je obstajala v tem, da kupec ni vedno kupil take plemenske živine, kot mu jo je prodajalec opisal.

Do danes je zadruga odkupila nekaj nad 100 glav plemenske živine, približno toliko pa je bo še odkupila do konca leta. Na prodaj je tudi okrog 800 krav in telic. Žal ni znano, ali in koliko lahko pripomore k rešitvi tega problema izvozno-vozno podjetje »Jadrans«, ki odkupuje živino tudi v drugih republikah.

Nemoteno poteka odkup lesa in lesnih sortimentov. V prvem polletju je zadruga odkupila skupno 6000 kubikov raznega lesa, od tega največ borovega jamskega lesa (2 924 kubikov) iz gozdov splošno ljudskega premoženja in drv za kurjavo (1.387 kubikov) od privatnikov.

Vino odkupuje v glavnem podjetje »Vino« v Sežani. V prvem polletju je bilo odkupljenega skupno 94 tisoč litrov terana in 127 tisoč litrov belega vina. Kvaliteta (spricho obilnega deževja lan.) ni bila najboljša. V kleteh

MANJ KORUZE KOT LANI

Zaradi letošnje suše bo pridelek koruze v Vojvodini letos za okrog 34 odstotkov manjši kot v preteklem letu. Suša je prizadela tudi pridelek sena in detelje za skoraj polovico običajnega. Vendar strokovnjaki menijo, da je sedanjí stalež živine mogoče obdržati, če bodo kmetijske organizacije in komune izkoristile vse vire živilske krme.

je mogoče še 10.000 l terana, ki bo šel težko v promet. Lažje je bilo z belim vinom, ki ga je KZ v septembru odkupila in prodala že 30.000 litrov. Splošno je pričakovanje, da bo letošnji pridelek mnogo boljši in z odkupom ne bo težav, razen če ne bodo proizvajalci povečali pridelka v kletih ali kaj »packali«, kot pravijo v zadrugi. Nekaj takega se je namreč opazilo že pri »vinu« iz lanskega »pridelka«.

V prvem polletju je zadruga oz. njen obrat mlekarne odkupila 1.362.158 litrov mleka. Povprečna odkupna cena znaša 31 din za liter. Odkupna cena je ponekod višja, vendar le tam, kjer dobivajo zadruga regres. Z oktobrom je odkup prevzela neposredno KZ, ki bo pribila 3 dinarje marže. Tudi ta marža, pravijo, ni zadovoljiva, ker je odkup plemenske živine slab in ker naše zadruga vse stroške molzne kontrole in delno nadkontrolne nosijo same.

Glede odkupa sliv in jabolk (to je bil glavni vzrok, da je ljudski odbor zahteval poročilo, da se prepriča, ali je bilo storjeno vse, da bi potekal nemoteno) na seji ni bilo bistvenih pripomb. Splošen zaključek je bil, da je za-

druga ukrenila, kar je bilo v njeni moči, da ne bi prišlo do zastojev, kljub temu da njene kapacitete ne ustrezajo tako veliki količini sadja, kakršna je letos. Tudi v zvezi z odkupnimi cenami ni bilo posebnih opazk, čeprav so nizke, ker je zadruga prikazala težave na trgu. Pomislek je bil le v tem, da ne bi morda zadruga skušala iskati pretiran dobiček pri zimnici v svoji trgovini. Zato je priporočljivo, da se na trgu omogoči čim svobodnejša konkurenca. Predstavnik kmetijske zadruga je tudi obljubil, da ne bo zadruga zahtevala nobenih marž pri količinah jabolk, ki si jih bodo za zimnico nabavili delovni kolektivi. — er

Visoki obisk minul teden v Kopru: predsednik Tito s soprogo Jovanko Broz in predsednik Ljudske skupščine Slovenije Miha Marinko v spremstvu predsednika OLO Koper Albina Dujsca prihajajo v vrtno restavracijo hotela Triglav, kjer so bili na kosilu

OB POLLETNI ANALIZI IZVAJANJA DRUŽBENEGA PLANA POSTOJSKE OBČINE

Kolektivi naj delijo s preudarnostjo dobrih gospodarjev

Prejšnji teden je bila skoraj vsa dejavnost družbeno-političnih in oblastvenih organov v Postojni osredotočena k obravnavi polletnih rezultatov gospodarjenja v družbenem sektorju gospodarstva postojnske občine.

Letos 300 vagonov paradižnikov

Kmetijski kombinat Koper letos ni prijetno presenetil le našega tržišča z zadovoljivo letino in dokaj obsežnim asortimanom pridelkov, ampak je postal tudi nadvse pomembna preskrbovalna baza za živilsko predelovalno industrijo, torej za kombinat Delamaris v Izoli. S 300 vagoni paradižnika, ki ga je kmetijski kombinat namenil Delamarisu, je bil kombinat dosežen glavni smoter vzajemnega sodelovanja med domačim kmetijstvom in industrijo, ki se je do letos oskrbovala s surovinami v oddaljenih kmetijskih središčih, delno celo v ostalih republikah. Zmanjšani stroški za

transport bodo nedvomno odločilno vplivali na cene Delamarisovih izdelkov, zato je ugodno preskrbovanje s surovinami v najbližji preskrbovalni kmetijski bazi še posebno pomembno.

Kombinat Delamaris pa je usmeril svoje preskrbovanje tudi za vrsto drugih surovin, predvsem sadja, v tem letu pretežno na ožje področje med Umagom in Brkini, kjer so letos posebno bogato obrodile slive. Medtem ko so v Delamarisu celotno količino paradižnika že predelali v marmo, je trenutno v polnem razmahu predelava sliv in drugih vrst sadja v marmelado.

Na osnovi analize izvrševanja družbenega plana so ugotovili, da je ta sektor gospodarstva realiziral v prvem polletju 53 odstotkov planiranega celotnega in 56 odstotkov planiranega narodnega dohodka za leto 1961. S tem se je celotni dohodek povečal v primeri s prvim polletjem lani za 36, narodni dohodek pa kar za 58 odstotkov, kar je delno posledica zvečanja obsega proizvodnje, v marsičem pa tudi znak za izboljšanje ekonomičnosti poslovanja v mnogih gospodarskih organizacijah.

V skladu s tolikšnim porastom narodnega dohodka in zaradi že znanih učinkov novih gospodarskih predpisov, ki v dobrem delu gospodarskih organizacij na Postojnskem ugodno vplivajo na delitev dohodka ob istočasni povečani stimulaciji delovnih kolektivov za delo, je družbeni sektor gospodarstva ustvaril letos za pol milijarde več čistega dohodka kot v prvem polletju lani.

Gornji rezultati so tem pomembnejši, ker jih je gospodarstvo doseglo s številom zaposlenih, ki je sicer

rahalo večje od lanskega, a se giblje točno v planskih okvirih. Indeks zaposlitve je namreč v primeri s planom enak 100.

Če bi hoteli izluščiti jedro, okrog katerega se je v preteklih dneh vrtilo največ razprav ob analizi polletnih rezultatov gospodarjenja na Postojnskem, bi bila to prav gotovo delitev čistega dohodka znotraj podjetij. Odnos delitve na osebne dohodke in sklade, ki je znašal v prvem polletju lani 83:18, se je letos rahlo poslabšal na 81:19 v škodo skladov.

Ta delitev, globalno vzeta, ni slaba, kot so poudarili številni diskutanti v razpravah. Če pa jo analiziramo po gospodarskih panogah, se pokaže, da je delež sredstev, vložen na sklade, relativno močno opadel predvsem v gostinstvu in obrti.

Na drugi strani so v družbenem sektorju gospodarstva močno porasli osebni dohodki. Njihov porast je šel mnogo hitreje od rasti produktivnosti dela, ki je v prvem polletju za 12 odstotkov večja od planirane.

Tam, kjer so osebne dohodke zviševali na osnovi stvarnih rezultatov boljše gospodarnosti, ki jo je na osnovi boljše konkurenčnosti priznalo tudi tržišče, so to storili upravičeno. V mnogih kolektivih, predvsem manjših, pa so se ne glede na ekonomsko pokazateljce začeli posluževati nekakšne uravnalovke, pri čemer niso mislili mnogo na bodočnost poslovanja svojih organizacij, ki bo v mnogočem odvisna od višine sredstev v lastnih skladih.

Ni mogoče preiti tudi mimo ugotovitve, ki so jo prejšnji teden večkrat izrekli diskutanti na skupni seji zbora proizvajalcev OBLO in predsedstva OBSS Postojna. Poudarili so, da se prav zdaj, bolj kot kdajkoli prej, z vsa ostrino postavlja v ospredje vprašanje odnosa podjetje : komuna.

Če naj le-ta rešuje, kot ji je namenjeno deset in desetero problemov s področja solstva, socialne zaščite, kulture in prosvete ter predvsem s področja obče družbenega standarda in svojih teritorialnih mejah, ji je za financiranje vseh teh občil dobrin, ki se posredno vračajo nazaj občanom, potrebno zagotoviti ustrezna sredstva. Njihov osnovni vir pa je ostvarjeni čisti dohodek v komuni.

Naj nadalje omenimo, da so na vrh sejah, kjer so obravnavali polletne rezultate gospodarjenja v luči izpolnjenega gospodarskega sistema, v zadnjih dneh v Postojni večkrat omenjali tudi potrebo po nujnem izboljšanju intenzivnosti in kvalitete dela občinskega zbora proizvajalcev. Nekateri njegovi člani namreč ne vršijo v tem zboru svojega poslanstva s takšno prizadevnostjo, kot jo od njih pričakujejo in zahtevajo volilci.

Zbor proizvajalcev je na zadnji seji med drugim priporočil gospodarskim organizacijam postojnske občine, da pri izdelavi pravilnikov o delitvi čistega in osebnih dohodkov po delu pihotijo ter da k izdelavi le-teh pri-tegnejo najširši krog neposrednih proizvajalcev. A. Miklavčič

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Za vskladitev osebnih dohodkov in potrošnje

Razprave o gibanju gospodarstva v Ljudski skupščini LRS in pri drugih forumih, zlasti v zbornicah, so ugotovile, da je raven osebnih dohodkov v letošnjem letu znatno nad lansko v istem času in to celo za 21%. K temu je štet tudi prirastek potrošniških kreditov, ker skupno z dohodki tudi ti predstavljajo važen činitelj, ki pritiska na trg, na potrošnjo. Na tak razvoj je vplivala zlasti delitev dohodka po novih instrumentih. Pri tem je bilo ugotovljeno, da so nekatere gospodarske organizacije sicer povečale osebne dohodke, niso pa istočasno povečale družbenega proizvoda, oziroma v nekaterih primerih ce-

lo nasprotno — družbeni proizvod je letos nižji od lanskega, osebni dohodki pa do 33% višji kot lani.

Tako stanje in razvoj odpira važno vprašanje smotnosti in posledic delitve dohodka znotraj gospodarskih organizacij na omejnjeni način, kar bo imelo brez dvoma zlasti za prizadeto gospodarsko organizacijo kmalu težke posledice. Pravilnik o delitvi dohodka, ki ga mora gospodarska organizacija po novih predpisih še letos sprejeti, bo moral postaviti delitev dohodka na zdravo podlago in takrat bo obračun za nazaj odprl problem, na katerega je treba posebej opozoriti.

V splošnem je treba ugotoviti, da se kaže v zadnjih mesecih na trgu mirnejše gibanje in da novi instrumenti postopno vplivajo na vsklajevanje gospodarskih razmerij po letnem planu. Najprej je bilo to opaziti na tem, da investicijska potrošnja ni več tako naraščala, da se v splošnem potrošnja umirja, da je gibanje cen mirnejše življenjski stroški pa ostajajo v bistvu na enaki ravni. Pri tem bi seveda lahko mnogo pripomogla trgovina, ki zlasti pri posredovanju kmetijskih pridelkov pretirava in so razlike med odkupnimi in prodajnimi cenami še vedno pretirane. Znižanje te postavke na realno raven bi mnogo pomenilo pri znižanju življenjskih stroškov.

Poseben pomen dajejo gospodarstveniki vprašanju izvoza, ki se v bistvu ne razvija tako kot je bilo predvideno. Čeprav smo doslej doslej v izvozu v naši republiki skoro planirano raven, kažejo analize, da je ta uspeh bolj posledica zaključkov po starih in-

strumentih in da se podjetja z veliko previdnostjo lotevajo izvoza pod novimi pogoji. O podrobnih vzrokih tu ne bi govorili, vendar je jasno, da bo treba s potrebnimi ukrepi doseči izpolnjevanje izvoznih nalog. Saj predstavlja izvoz za ustalitev v našem gospodarstvu zelo važno postavko. Tako naj omenimo v tej zvezi razgovore, ki so bili te dni v Zagrebu med našimi in italijanskimi gospodarstveniki, da bi se dvignil naš izvoz v Italijo na višjo raven.

Končno se postavlja kot zelo pereče in še vedno skoro v celoti odprto vprašanje pravilnikov o delitvi dohodka. Le manjši del gospodarskih organizacij jih je že pripravil in sprejel in potrebno bo zelo pohiteti, da bo do roka opravljeno to važno delo. Za vsklajenost gospodarskega razvoja so ti pravilniki zelo važni, saj predstavljajo »v širšem smislu besede osrednji mehanizem gospodarskega sistema«, kot je poudaril tov. T. Bole na zasedanju Ljudske skupščine LRS.

-dt-

ZNATEN NAPREDEK V ŽIVILSKEM KOMBINATU DELAMARIS

Ugodne posledice novih odnosov

Kolektiv izolskega kombinata Delamaris se zares lahko postavlja za lepimi proizvodnimi uspehi v prvi polovici leta, saj je znašala celotna realizacija za to razdobje 3,2 milijarde dinarjev. Na tako visoko realizacijo, ki presega polovico skupnega dohodka vseh panog gospodarstva družbenega sektorja v občini Izola, je nedvomno vplival v prvi vrsti nov sistem upravljanja, ki se je v ekonomskih enotah že lepo uveljavil. Skrb za boljše organizacijo dela in kar najbolj racionalno izkoriščanje

surovin je postala v Delamarisu domena najširšega kroga proizvajalcev. Na razveseljiv proizvodni uspeh našega giganta živilske industrije pa precej vpliva tudi letošnje zadovoljivo oskrbovanje s surovinami, zaradi česar so imeli svoj čas največ težav. Celotno oskrbovanje s tunami in oljem, ki sta bila najbolj pogosta na seznamu kritičnega blaga, je potekalo doslej v redu. Med drugim je kolektiv Delamarisa rešil tudi vprašanje drage lesene embalaže in jo je nadomestil s cenejšo kartonasto.

Tone in tone paradižnika v živilskem kombinatu Delamaris v Izoli bodo letos predelali v marmo in druge proizvode. Prvič je tako velike količine tega pridelka dobavil Delamarisu Kmetijski kombinat Koper iz svojih nasadov

V Portorožu se še vedno kopajo

Čeprav kopalniška uprava ni mnenja, da bi morala podaljšati sezono in kljub številnim turistom pospravlja kopalniške rekvizite

Ker ima morje ob portoroškem kopalnišču še vedno preko 20 stopinj Celzija, ni čudno, če je ob lepem vremenu, ki traja letošnje

KAJ PRAVIJO DRUGOD

Primorske NOVICE

SEJA PREDSEDSTVA OKRAJNEGA ODBORA SZDL NOVEMBRA BO OKRAJNA KONFERENCA

V nedeljo, 21. septembra, se je tridesetih sestalo predsedstvo Okrajnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva. Na seji, ki jo je vodil podpredsednik Milo Vižintin, so obravnavali priprave in poročila za okrajno konferenco, ki bo predvidoma v drugi polovici novembra. Se pred tem pa se bo sestel Okrajni odbor na plenarno sejo, na kateri bodo obravnavali uveljavljanje novega sistema, zlasti probleme, ki nastajajo pri pripravljanju pravilnikov o delitvi dohodka. Sprejet je bil tudi program dela SZDL za jesensko in zimsko obdobje ter spremenjen program Okrajnega odbora SZDL. Razen tega je predsedstvo novič prišlo do občinskega ljudskega odbora v Novi Gorici, naj ustanovi časopisno založniško podjetje z družitvijo »Primorskih novic«, »Goriške tiskarne« in »Naše knjige«.

tomurški vestnik

GRADNJA TOVARNE METANOLA

Pred kratkim so začeli v Petišovcih pri Lendavi s pripravilnimi deli — izkop temeljev — železne konstrukcije — za novo tovarno metanola.

Tovarna metanola bo grajena v takem sistemu, da bodo lahko istočasno z gradnjo montirali tudi strojno opremo, ki jo bodo uvozili že prihodnji mesec. V Proizvodnji nafte v Lendavi, ki je investitor nove tovarne, predvidevajo, da bodo obrat zgradili do druge polovice prihodnjega leta.

V novi tovarni bodo dnevno proizvajali 20 ton čistega metanola oziroma letno okrog 6.000 ton. Kot osnovno surovino za proizvodnjo metanola bodo rabili zemeljski plin, ki ga bodo črpali iz bližnjih naftnih vrtnj v Petišovcih. Pri tem bodo na dan porabili okrog 36.000 kWh električne energije. Nova tovarna bo popolnoma avtomatizirana, tako da bo v njej delalo v vseh 3 izmenah samo okrog 40 ljudi.

V podjetju Proizvodnja nafte v Lendavi so začeli razmišljati tudi o nadaljnji predelavi metanola v razne plastične mase, ki bi jih lahko vestransko uporabljali. Predvsem pa bi plastične mase namenili za električno industrijo, za široko potrošnjo, za sintetična lepila, za lesno in mizarško industrijo itd. Za predelavo metanola imajo že pripravljene investicijske programe. Po teh programih znašajo investicije 1 milijardo 300 tisoč dinarjev, letni bruto proizvod pa bi bil 3 milijarde 200 tisoč dinarjev.

DOLENJSKI LIST

VSAK NAJ PRISPEVA SVOJ DELEZ

V zadnji številki našega tednika smo pisali o prečnem stanju zdravstva v našem okraju, kakor je o njem razpravljala okrajni ljudski odbor na zadnji seji, ko se je tudi odločilo zavzeti za dograditev oziroma gradnjo novih bolniških oddelkov, z internim in pljučnim oddelkom v Kandiji. Dejstvo je, da bo gradnja veljala veliko sredstev, da pa bolnišnica teh investicij ne bo zmogla. Zato je bil ustanovljen poseben sklad. — Kot smo že poročali, bodo v ta sklad odvajala sredstva podjetja, ustanove in organizacije, pa tudi zasebniki, saj je vprašanje zdravstva skupen problem. Predvidena je tudi količina sredstev, ki naj bi jih dobili iz teh virov.

Sredstva za letos so zbrana, saj je bolnišnica od začetka 1959 do zadnjega julija letos pripravila sama 110 milijonov. Do 1964 bo bolnišnica imela že 220 milijonov, kar bi bilo 31 odstotkov od celotnih stroškov prve stopnje.

Nikar ne pozabimo, da smo pričeli s pomembno in zelo humano akcijo, ki povezuje v skupnem cilju vse naše kolektive in vse komune. To je pohod dobre volje, ki je začel v kolektivnih in gre preko komun in okraja vse do republike. Združujemo sredstva za gradnjo bolnišnice, v kateri se bodo zdravili ljudje iz vsega našega področja, zato je prav, da prispevamo vsi in vsak po svojih močeh!

jesen, peščina še vedno polna kopalcev. Prevladujejo sicer inozemski turisti, posebno Skandinavci, ki so vajeni hladnejšega vremena za kopanje in sončenje (nekateri izjavljajo, da prihajajo na letovanje v jeseni prav zaradi tega, ker bi jim bilo poleti pri nas nevdružno vroče), vendar je med raznimi tujimi jeziki slišati tudi kopalce z domačo govorico. Teh je seveda najmanj — ker smo Slovenci menda prepričani, da se smemo kopati in sončiti samo poleti.

Tega mnenja je bila menda tudi uprava kopalnišča, ki je v preteklem tednu začela pospravljati tobogan, kabine, ležalnike, čolne in druge kopalniške rekvizite. Na protest skandinavskih turistov, ki so se šli kopati tudi v dne, ko je bilo oblačno, je uprava kopalnišča sicer zagotovila, da razen tobogana turisti proti plačilu še vedno lahko uporabljajo vse zelene rekvizite, ni pa pomislila na psihološki in torej propagandni (pravzaprav antipropagandni) učinek svojega početja. V času, ko bi zaradi postopnega mrtvila, ki nastopa, morali vsi stremeti za tem, da se nudi turistom čimveč razvedrila ali vsaj možnosti zanj, vpliva vsako »brezgodnje« pospravljanje rekvizitov kot priganjanje turistov k odhodu, torej točno v nasprotju s stremenjem vseh turističnih in gostinskih činiteljev v piranski občini, da bi jim dalj podaljšali sezono. Lep primer pravilne posezonske politike glede pritegovanja gostov je poka-

zalo Turistično društvo, ki je ob velikem razumevanju s strani hotela »Palace« priredilo v zadnjem času na vrtu kavarne »Jadransko« vrsto nastopov domače folklorne skupine ter gostov RTV Beograd in Skopje. Te prireditve so bile s svojim obiskom, ki je bil mnogo večji kot v glavni sezoni, dokazale, da si gostje želijo med svojim letovanjem tudi določeno mero razvedrila; poleti ga dobijo pretežno v kopanju in v družabnih igrar na plesiščih, v jeseni, ko se kopanje kmalu konča zaradi kratkega dne, pa so jim prav dobrodošle take prireditve.

Kanalizacijska pristojbina

ObLO Ilirska Bistrica je predpisal kanalizijsko pristojbino, ki jo bodo morali plačevati: gospodinjstva, državni organi, ustanove in zavodi po 5 din od kuhičnega metra vode, komunalna podjetja, mlečne restavracije in tovarne pa po 7 din od m³ porabljene vode. Vsa druga gospodarska podjetja plačujejo 10 din.

ENAJST EE V »OSKRBI«

V trgovskem podjetju na drobno »Oskrba« Postojna so pred nedavnim osnovali enajst ekonomskih enot. Hkrati so izdelali tudi osnutka novih pravilnikov o delitvi čistega in osebnih dohodkov

Prostovoljno delo v Pliskovici

Osnovna organizacija SZDL v Pliskovici je bila letos dokaj aktivna. Kar 146 članov je pridno delalo pri mletju kamenja za gramoz in opravilo 1236 delovnih ur, ki so jih ocenili na 150.720 dinarjev vrednosti. Gramoz bodo uporabljali predvsem za vaške poti.

Pliskovčane so posnemali tudi

ZBORI VOLIVCEV IN ŠOLSKI ODBORI

Pred kratkim so v občini Ilirska Bistrica na zbore volivcev izbrali 15 šolskih odborov, ker je prejšnjim članom potekla mandatna doba. Svojih članov v nekatere šolske odbore pa še niso izvolile gospodarske in družbene organizacije.

Za večjo družabnost članov družbenih organizacij

Na sestankih raznih organizacij v Piranu so večkrat ugotavljali, da je ena izmed ovir za boljše sodelovanje članstva pri delu organizacije ta, da se člani med seboj premalo poznajo, ker se pač skoraj ne vidijo drugače kot na sestankih. Ob razmišljanju, kako doseči več družabnosti, se je končno izkristaliziral predlog, da bi nekatere sorodne organizacije ustanovile skupen klub ali nekaj podobnega, kjer bi se sestajali člani lahko tudi k drugim, ne samo službenim in organizacijskim razgovorom. Tako so te dni borbene organizacije (ZVVI, Zve-

za borcev, Zveza rezervnih oficirjev in Strelska družina) ustanovile svoj klub in mu organizirale tudi bife zaprtega tipa.

Julie

PRI OKRAJNEM ODBORU SZDL SMO DOBILI komisijo za prošnje in pritožbe

Pri Okrajnem odboru SZDL v Kopru je bila osnovana 7-članska Komisija za prošnje in pritožbe državljanov, katere predsednik je tovariš Jože Guštin. Komisija

Končana cesta Postojna-Ilirska Bistrica

Ekipa za asfaltna dela tehničar-eta. Upravičenost investicije ne sekcije Uprave za ceste je te dni končala z deli na cesti II. reda Postojna-Ilirska Bistrica, kjer so napravili novo asfaltno prevleko. To je ena najbolj prometnih cest v našem okraju, bila pa je zelo izrabljena in je zaradi spolzkosti ogrožala varnost pro-

GOZDARSKE EE PRI KZ ILIRSKA BISTRICA

Ko si je pred dvema mesecema KZ Ilirska Bistrica izposlovala dovoljenje za sečnjo v privatnih gozdovih, je nastala pri KZ nova, gozdarska EE. Člani te nove ekonomske enote so se pred kratkim sestali, da bi razpravljali o pravnih o delitvi dohodka in obravnavali tudi predračun izdatkov ter dohodkov, ki predvideva, da bodo ustvarili v tekočem letu več kot 85 milijonov dohodkov.

VEČERNA POLITIČNA ŠOLA V ILIRSKI BISTRICI

Letos bo v Ilirski Bistrici že tretjič večerna politična šola, ki bo trajala pet mesecev. Organizacija šole in pouk sta v rokah Ljudske univerze, ki zbira kader po podjetjih in v osnovnih organizacijah ZKS. Ker je zanimanje za šolo vsako leto večje, računajo letos, da bo vseh prijaviteljev za dva razreda. Možnost vpisa imajo letos tudi tisti, ki niso člani ZKS.

EE in nagrajevanje po delu

Pretekli teden je bil v Ilirski Bistrici plenum SZDL, na katerem so poleg nekaterih organizacijskih vprašanj občinskega odbora SZDL in krajevnih organi-

zacij razpravljali predvsem vplivu novega gospodarskega sistema v komuni. Ugotovili so, da so vse gospodarske organizacije sprejele nov način nagrajevanja po delu, da so uvedli EE, kar je ugodno vplivalo na realizacijo plana. V I. polletju je bil plan realiziran 53%, zelo zanimivo pa je še dejstvo, da ima vse gospodarstvo v komuni za 50% več čistega dohodka kot v istem razdobju lani. V skladu z dviganjem čistega dohodka so porasli tudi osebni prejemki za 36%.

ŠTIPENDIJE V ILIRSKI BISTRICI

Občinski ljudski odbor v Ilirski Bistrici je letos predpisal višine štipendij, ki jih bodo podeljevali iz sklada za študij na srednjih in višjih šolah. Za študij na fakultetah je višina štipendije do 12 tisoč, za zadnje leto pa do 13 tisoč dinarjev. Za šolanje na srednjih šolah je štipendija do 11 tisoč, zadnji dve leti študija pa do 12 tisoč dinarjev. Izjema pri tem določilih so socialno ogroženi dijaki, ki se jim lahko zviša štipendija do 13 tisočakov.

IZ VREMSKE DOLINE

Postopoma, a vendar dosledno dobiva neposredna okolica šolskega poslopja v Vremskem Britofu vse lepše in prijetnejše oblike. Zadnji sta bili na vrsti telovadno igrišče in igrišče za odbojko. Za ta objekta se ni zavzelo samo vodstvo šole in učenci, ampak so z delom in prevozi priskočili na pomoč tudi člani SZDL. Osemindvajset jih je delalo in opravilo so 272 prostovoljnih delovnih ur, od tega 20 ur z vprežno živino.

Skupna vrednost del, ki so jih letos opravili v Vremski dolini na prostovoljni osnovi, znaša 73.800 dinarjev. P. R.

POSTOJNSKA MLADINA ZBORUJE

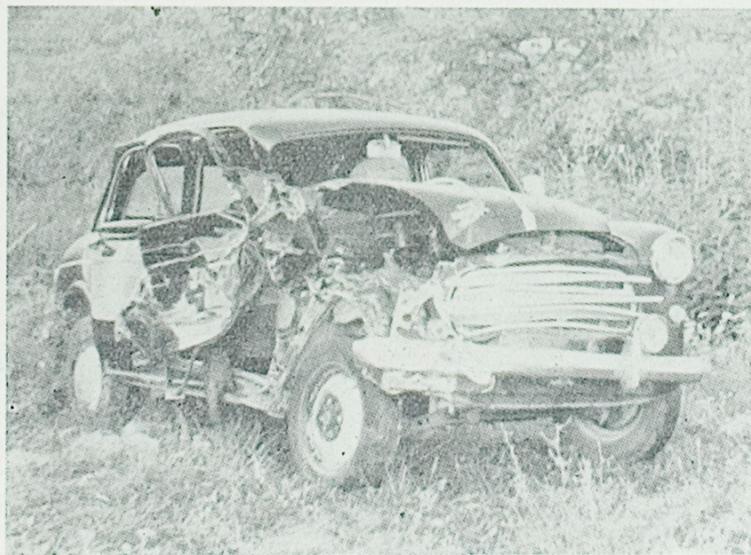
V Postojnski občini so se pričele redne letne konference aktivov Ljudske mladine. Na konferencah razpravljajo o pretekli dejavnosti organizacij, hkrati pa si mladina sestavlja programe bodočega dela in izbira nova vodstva. Na konferencah volijo tudi delegate za občinsko konferenco LMS, ki bo prihodnji mesec v Postojni.

Podjetje »Fructus« bo pomagalo vzgojnemu zavodu »Elvire Vatovec«

Podjetje Fructus iz Kopra je prijetno presenetilo učence Vzgojnega zavoda Elvire Vatovec v Strunjanu z materialno pomočjo v jestvinah. Ko so otroci, ki se šolajo v zavodu, zvedeli za to novico, so bili prav tako veseli kot vodstvo zavoda, saj se je zgodilo prvič v osmih letih odkar zavod obstaja, da se je neko podjetje spomnilo duševno zaostalih in nerazvitih otrok. Čeprav je narava te otroke tako zelo prikrajšala, želijo tako otroci kot njihovi vzgojitelji in pedagogi v zavodu,

da bi v posebni osnovni šoli toliko napredovali, da bi po končanem šolanju postali polnopravni ljudje in da tako ne bi bili vse svoje življenje v breme družbi. Lepo bi bilo, ko bi po svoji zmožnosti tudi druga podjetja sledila zgledu Fructusa in bi učenci Vzgojnega zavoda »Elvire Vatovec« tako začutili, da so skrb vse naše družbe.

Pionirji in kolektiv Vzgojnega zavoda »Elvire Vatovec« v Strunjanu

Gornja slika sama po sebi dovolj jasno govori za vozačevo nepredvidnost. Primer niti še ni prav razjasnjen, ker se je nesreča pripetila pri Buzetu, voznik pa je snel registrske oznake in skušal ostanke razbitega avtomobila za smešno ceno priti kar v Kopru, kjer je bila slika tudi posneta

OKROG NAŠIH ŠOLSkih PROBLEMOV — OKROG NAŠIH ŠOLSkih PROBLEMOV —

Zakaj so učni uspehi slabši

se upravičeno vprašuje družba, ki daje velika finančna sredstva za šolstvo in ga obenem skuša reformirati tako, da bi bila naša mladina vsestransko usposobljena — Ali bo obveljal novi sistem ocenjevanja?

Ni slučaj, da lahko izvajanje novega zakona o šolstvu delimo v obdobja, ki jih meji drugi plenum SZDL Jugoslavije: naša družba kot celota se zaveda, da je njena pomoč potrebna pri številnih problemih, ki jih poraja korenita preobrazba vsega šolskega sistema. Ponekod so problemi številnejši in bolj kritični, drugod manj, najbrž pa nikjer niso brez njih. Problematika šolstva v našem okraju in naloge SZDL pri njenem reševanju, to je bila osrednja točka dnevnega reda zadnjega plenuma SZDL, ki so mu prisostvovali poleg članov okrajnega odbora ter predstavnikov občinskih odborov tudi predstavniki svetov za šolstvo ter člani sekretariata OK LMS.

Čeprav je plenum zavlekel svoje delo v pozne popoldanske ure, ni mogel izčrpati predlaganega in sprejetega dnevnega reda, tako izčrpana in številna je bila razprava okrog perečih šolskih problemov, ki jih je zelo pregledno nakazalo že poročilo okrajnega odbora SZDL in uvodne besede predsednika ideološke komisije Eoia Jazbeca. Plenum je razen šolskih problemov poslušal samo še kratko poročilo predsednika okrajnega odbora Gustava Guzeja o delu Izvršnega odbora med obema sejama in sprejel nekatere personalne spremembe v Izvršnem odboru, medtem ko so razpravo o delu KO SZDL in njenih sekcij preložili. Izvršni odbor je dobil še pooblastilo plenuma, da izdela sklepe in predloge, ki jih pošlje vsem občinskim odborom SZDL in svetom za šolstvo.

Med številnimi problemi, ki so se jih dotaknili v svojem razpravljanju člani okrajnega in občinskih odborov SZDL, so bili podatki in poročila o stroških za šolstvo in o učnih uspehih dijakov. Popolnoma logično sklepanje bi bilo, da bodo vse veliko stremenje in napor nase družbe za reformo šolstva, novi zakon in končno vsa ogromna sredstva, ki jih družba daje za šolstvo, rodili neke ne same moralni in življenjski uspeh, ampak tudi oprilemljivo statistično ugotovitev o večjih učnih uspehih in usposobljenosti učencev in dijakov. Tako nekako je popolnoma upravičeno sklepanje v razpravi odbornika Marija Aljančič in se je čudila, zakaj dejstva, ki jih navaja poročilo, niso v skladu s tem logičnim sklepanjem. Citirajmo najprej odstavke iz poročila:

Dočim je bilo lani okrajno povprečje stroškov za šolanje enega učenca osnovne šole 24.700 dinarjev, se je letos dvignilo na 37.600 dinarjev. Občinsko povprečje v obalnih občinah je višje kakor v ostalih, med ostalim tudi zato, ker so vštete tudi italijanske osnovne šole z normalnimi proračuni, toda z majhnim številom učencev. Tako znaša n. pr. povprečje stroškov za šolanje enega učenca slovenske osnovne šole v občini Koper 32.630 dinarjev, v občini Piran 26.231 dinarjev, italijanske osnovne šole pa: v Koprju 72.216 dinarjev, v Piranu pa 64.889 dinarjev.

Skupni podatki za gimnazijo so se povečali od lanskih 28 milijonov na 41 milijonov v letošnjem letu, ali za 66%, samo osebni izdatki pa od 23 na 32 milijonov, t. j. za 37%.

Okrajno povprečje stroškov za šolanje enega dijaka se je dvignilo od 68.000 dinarjev na 101.000 dinarjev. Tudi tu dvigujejo povprečje manjšinske gimnazije, saj stane šolanje enega dijaka na italijanski koprski gimnaziji 751.000, na italijanski piranski gimnaziji pa 478.000 dinarjev letno.

Na šolah za kvalificirane delavce so se dvignili stroški šolanja

za 37%. Okrajno povprečje na enega učenca teh šol znaša 131.000 letno, dočim je znašalo lani 81.000 dinarjev.

Srednje strokovne šole so dvignile svoje proračune od lanskih 65 milijonov na 99 milijonov ali za 51%. Šolanje enega dijaka stane letno 111.000 dinarjev nasproti 80.000 dinarjev lani.

In potem drugi odstavek, ki govori o uspehih:

Učni in vzgojni uspehi na šolah prve in druge stopnje se gibljejo v okviru normale, vendar če primerjamo letošnje statistične podatke glede učnih uspehov na osnovnih šolah z lanskoletnimi, opazimo rahel premik navzdol. Povišal se je namreč odstotek negativno ocenjenih učencev ter odstotek tistih, ki razreda niso izdelali. Najvišji odstotek negativno ocenjenih je v Hrpeljah — 11,2%, najnižji pa v Sezani — 7,2%. Odstotek za okraj pa znaša 8,29%. Na srednjih šolah pa je relativno nizek uspeh v gozdarski srednji šoli v Postojni, kjer ni izdelalo 29,3% dijakov, čeprav ima šola ugodne materialne pogoje.

Vsekakor so to številke in podatki, ob katerih se velja zamisliti. Ker smo navajeni poslušati tarnanje o pomanjkanju finančnih sredstev za šole, o slabem stimuliranju pedagoških delavcev, o neuresničljivih investicijah in podobno, nas naravnost osupnejo podatki občinskih odborov, kako visok odstotek občinskega proračuna je ponekod namenjen šolstvu in koliko nas stane vsak mlad državljan, ki se šola. In še podatki o izdatkih za šolstvo nas prepričajo, da le-ti nenehno rastejo.

Kljub tem otipljivim in resničnim dejstvom ne moremo, — žal še ne, — reči, da je materialna plat našega šolstva zagotovljena in pravilno razporejena. Tudi druga plat medalje so namreč resnična dejstva in so v nasprotju z logičnim sklepanjem iz prvih postavk. Skoraj dobesedno vsi naši izdatki za šole gredo na račun osebnih prejemkov pedagogov, tudi vse zvišanje v zadnjih letih, tako da se funkcionalni izdatki ne znižajo samo v odstotkih, ampak celo v abso-

lutnem številu. Danes je razmerje porazno 1:8, najboljšje 1:5, čeprav dobro vemo, da bi morali osebni izdatki biti le dobra polovica. Seveda so to osebni prejemki z vsemi dajatvami. In kljub temu je resnica tudi trditelj, da so pedagogski delavci slabo stimulirani za svoje odgovorno delo v primerjavi z enakokvalificiranimi tovariši v gospodarstvu in drugod. Zato pa tudi toliko pedagogov ne dela v svojem poklicu, zato govorimo o pomanjkanju učiteljev in imamo nezasedena delovna mesta na šolah in zato ni dovolj priliva na učiteljska in na pedagoške šole. Nekdo iz vrst učiteljskega je rekel: »Vsi tisti milijoni za naše plače so slabo naložen denar, če ni še nekaj sto tisoč za najpotrebnejše učne pripomočke!« In na večini šol tega denarja ni.

Solske reforme ni mogoče izvajati s kosčkom krede pri šolski tabli v prenatrpani in neprežretni učilnici in pri tem dosežati dobre učne uspehe. To je prav gotovo tudi eden izmed vzrokov rahlega premika učnega uspeha navzdol.

Drugi vzrok je po mnenju pedagogov novi način ocenjevanja. Na eni strani terja ta način strožji kriterij pri ocenjevanju, čeprav je učni program napet in zahteven, na drugi strani pa dopušča napredovanje v višji razred tudi z negativno oceno. Kljub priporočilom in svarilom pedagogov stari niso vedno toliko zredli, da bi pravilno ocenili, kdaj njihov otrok mora ponavljati razred in svojo zahtevo po napredovanju zakonsko uveljavljajo. Navadno se to potem masšuje in si nabira otrok poleg starih še nove negativne ocene. Pedagoški napovedujejo, da bo ta faktor še nadalje zbijal učni uspeh, če stariš in učenci ne bodo upoštevali učiteljevih nasvetov za vsak konkretni primer posebej. Izjeme ne spreminjajo teh splošnih ugotovitev.

Zadeva naše prosvetno-pedagoške službe bo zdaj, da prouti vprašanje novega načina ocenjevanja in da posreduje zakonodajalcu svoje pripombe in izkušnje.

ZDENKA LOVEC

Film

Med svojimi letošnjimi filmi je podjetje Jadran-film v Zagrebu preneslo na celuloidni trak tudi odrsko delo Milana Begovića PUSTOLOVEC PRED VRATI. Film je režiral Sime Simatović, ki je ob prireditvi odrskega dela za potrebe filma vnesel v scenarij tudi nekaj lasunih idej, da je podčrtal tragično-komične elemente, ki so bistveni del že Begovićevega originala. Glavno vlogo je režiser zaupal mladi igralki Ani Karić; zanjo je bil to filmski debut. Zaigrati je morala težko bolnico Agnezo (na sliki), ki jo je življenje ogoljufalo za ljubezen. Poleg nje nastopajo v glavnih vlogah še Boris Buzanić, Zoran Ristanović, Jelena Jovanović in Emil Kutijaro.

Tržaško Slovensko gledališče v novi sezoni

Okvirni program Slovenskega gledališča v Trstu za sezono 1961/62 predvideva veliko število premier. Kot smo na kratko poročali že zadnjič, bodo začeli sezono 14. oktobra v Avditoriju, in sicer s klasičnim Shakespearovim »Hamletom«. Druga predstava je rezervirana za slovensko izvirno novost, Tavčarjevo delo »Zeh pred smrtjo«. Za mladino in za najmlajše bodo pripravili dve deli, in prvi polovici decembra Longovega »Squassamonda«, okrog novega leta pa Golievo igrano »Jurček«. Iz domače dramatike najdemo v repertoarnem načrtu Cankarjevo dramo »Pohujšanje v dolini Šentflorjanski«, med tujimi pa Greenovega »Uslužnega ljubimca«, sodobno italijansko delo Daria Foa »Gli Arcangeli non giocano al flipper«. Poleg tega je na sporedu letošnje sezone še Singeov »Potepuh z Zahoda«, Agathe Christie »Past za miši« in kot rezerva francoska drama Marcella Acharda »Jean de la Lune«.

Ves spored je zamišljen v letošnji sezoni izredno avantgardistično in ni v njem najti nobene dela, ki bi bilo uprizorjeno ali programirano na kakšnih drugih odskih deskah v Sloveniji. Koristna pobuda vodstva SG je tudi obljuba, da bo pred vsako premiero imel v Gregoričevi dvorani predavanje za široko javnost prof. Josip Tavčar o delu, avtorju, času in problemih ob uprizoritvi. Prav tako je v načrtu javna razprava po premieri, kjer naj bi poleg povabljenih sodelovali tudi predstavniki tiska,

režiser, igralci in drugi gledališki sodelavci.

Trenutno razpravljajo v Trstu še o sodelovanju Slovenskega gledališča in Prosvetne zveze, o posebnih kulturnih večerih, o sodelovanju SG pri šolskih prireditvah in o rednem sodelovanju na radiu. In še kratko o gledaliških publikacijah: gledališke liste nameravajo izdajati za dve premieri skupaj, vsaj enkrat v sezoni pa almanah, ki bo imel žepni format in zelo pestro vsebino.

Predlog novega zakona o knjižnicah

Na zadnjem zasedanju Ljudske skupščine LRS so ljudski poslanci obravnavali tudi predlog novega zakona o knjižnicah. Predlog je zajel 2209 knjižnic v Sloveniji, ki so deloma samostojne ustanove ali pa deloma v družbenih organizacijah ter drugih. Te knjižnice imajo skupno 4 milijone 740 tisoč knjig, revij in drugih publikacij. Namen novega zakona je, da ustvari boljše možnosti zlasti za delovanje ljudskih knjižnic, izstopajo katerih mnoge sedaj le života-rijo. V vsem hitrem in pomembnem gospodarskem in kulturnem razvoju so ostale zlasti manjše podeželske

knjižnice pravi pastorek kar zadeva primerne prostore in sredstva za nakup novih knjig. Zato najdemo v knjižnih zalozhah teh knjižnic v glavnem le knjige starejših datumov, iz let, ko so bile knjige še zelo poceni. Ni bil redek primer, da so knjigarne in založniška podjetja prodajala stare zaloge papirnicam, ne da bi jih prej po ugodni ceni ponudila knjižnicam. Sicer so bili tudi zakonski predpisi takšni, da je bil ta način za podjetja ugodnejši. Prav zato pa predlog novega zakona določa, da bo kaznovano vsako založniško podjetje, ki bo neprodane knjige ponudilo tovarni in ne matični knjižnici.

Slovensko Primorje z očmi slikarja

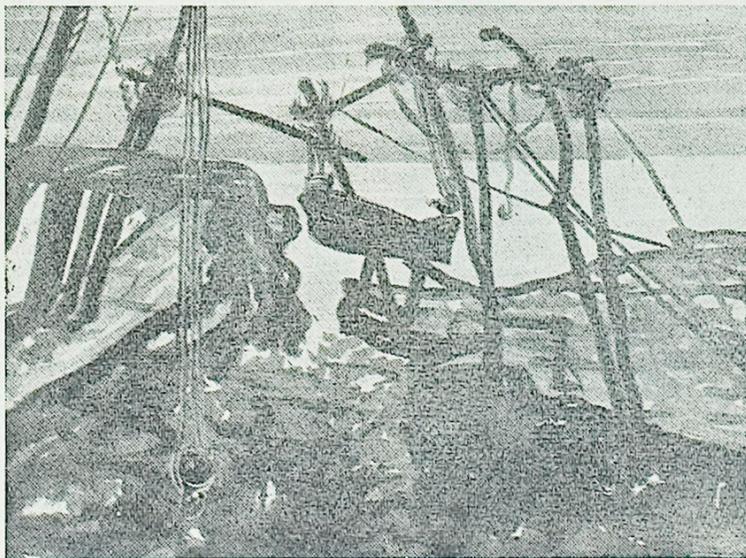
V strnjem povzetku zapišimo: vzorna urejena mapa slovenskega slikarja in grafika Mihe Maleša — JADRANSKI MOTIVI. Izšla je pri Državni založbi Slovenije z letnico 1961.

V mapi je 47 reprodukcij, ki so vezane na našo obalo, na kraje, razpognjene od Istre, Hrvaškega Primorja, Dalmacije do črnogorske obale. Te risbe z oljem so takšne, kakršne je videl in doživel umetnik na svojih poteh ob morju: mesta, pristanišča, skalni zalivi, soline, čolni, ribiške mreže, drevje, oblaki in pred vsem morje. Morje s tisočimi barvnimi odsevi; olivno težko morje, morje v soncu, morje s temnordečimi prelivi, grozljivo, nenavado, obetajoče, s sencami in pravilnimi prividi. Ves ta svet podreja Maleš svojemu osebnemu občutju. Narava mu je emocionalni pobudnik. V krajinski motiviki išče tonska sozvočja, prilagojena njegovi impulzivni dinamiki. Pokrajinska impresivnost teh slik ne more prikriti slikarjeve likovne narave: opazno je, da je osnova Maleševe kompozicije grafika in risba. Njegova črta čopiča je lahkotna, igriva, da nam vzbujajo slike vtis nagle, vsaka odsevnega poteza, ki ga lahko vsaka odsevnega poteza zamageli.

Med reprodukcijami, kolikor jih je zbranih v mapi, se vrste motivi naše obale: stara istrska vasica, Kubed, Koper, Izola, Portorož, Piran, soline, savudrijske skale z intimnimi spominskimi doživljaji. Ves ta svet je kakor pravilna preproga barv, prelivov in odsevov.

Umetnostno študijo je napisal Jadranski motivom Emilijan Cevc, ki jo dopolnjuje obširen geografsko-zgodovinski uvod Franceta Planine. V uvodu govori pisec o geografski značilnosti naše obale, o preteklosti naših krajev, o komponentah, ki so vplivale na narodnostno in socialno podobo Slovenskega Primorja. Za nas so posebne zanimivosti opisi Kopra, Izole, Portoroža, Pirana in drugih istrskih krajev.

Brez dvoma predstavljajo Jadranski motivi Mihe Maleša reprezentativno likovno mapi, ki ne bo navdušila samo ljubiteljev likovne umetnosti, temveč vse, ki so kakor koli vezani, spominsko ali doživljajsko, na našo obalo. Hkrati s slovenskim besedilom je tiskala Državna založba Slovenije publikacijo tudi v srbohrvaščini in angleščini. V celoti predstavlja knjiga vzorno delo naših grafičnih in založniških prizadevanj.

MIHA MALEŠ: S A V U D R I J A (reprodukcija iz knjige JADRANSKI MOTIVI, ki jo je izdala Državna založba Slovenije)

Novo revije

NAŠA SODOBNOST, ŠT. 10
PAVLE MERKU: Dodekafonija, SAŠA VEGRI: Tri pesmi, Vladimir Kavčič: Tja nazaj VII, DUŠAN MORAVEC: Cankarjeva drama v praških gledališčih po letu 1918 II, MARJAN KRAMBERGER: Pesmi, JURIJ KAZAKOV: Nikiškove skrivnosti.
OSMRTNICA — In memoriam Jakobu Savinšku (Melita Stelč-Možina), OBRAZI — Ob desetletnici smrti Louisa Adamiča (Mira Mihelčeva), RAZGOVORI — Poletno razmišljanje o mednarodni grafični razstavi (Spelca Copič), SREČANJA — O Huxleyevem Kontrapunktu življenja (Stefan Barbarič), Zapisek o Juriju Kazakovu (Dušan Zeljeznov).
MED KNJIGAMI — Janez Menart: Casopisni stih (Mitja Mejak), Marjan Kolar: Prazno nebo (Jože Sifer), Jara Ribnikar: Vrnil se bom (Janez Rotar), Grafenauerjeva Zgodovina slovenskega naroda I (Vasilij Melik), GLEDALIŠČE — Avantgardna dramatika na ljubljanskih odrih (Vladimir Kralj), FILM — Georges Sadoul: Zgodovina filma (Vladimir Koch), GLOSE IN KOMENTARJI — Odeveni Prometeji (H. A-m), Trije epigrami (AJM), Namesto glose.

POSVET O IZVAJANJU ZAKONA O ZDRAVSTVENI SLUŽBI

Razvoj naj bi bil v skladu z družbenimi potrebami

Zadovoljivo izvajanje novega zakona o zdravstvu pri izdelavi raznih pravilnikov, veliko manj pri programih zdravstvenega varstva v občinah

Okrajni odbor SZDL v Kopru je sklical v dogovoru z okrajnim Svetom za zdravstvo posvet o izvajanju zakona o zdravstveni službi. Posvetovanja so se udeležili poleg predsednikov in tajnikov občinskih odborov SZDL, tudi predstavniki svetov za zdravstvo, zdravstvenih domov, bolnišnic, upravnih odborov zdravstvenih zavodov, predstavniki socialnega zavarovanja ter oblastnih organov, ki se ukvarjajo z zdravstvom. Posvetu so prisostvovali tudi predstavniki republiškega Sveta za zdravstvo iz Ljubljane.

Po uvodnih besedah predsednika okrajnega Sveta za zdravstvo Bogdana Pleše se je razvila živahna razprava, v kateri so skušali zdravstveni delavci razčistiti vsa tista nejasna vprašanja, ki nastajajo v zvezi z izvajanjem zakona o zdravstveni službi. Na posvetu so udeleženci koristno izmenjali izkušnje glede pravilnikov o delovnih razmerjih, o delitvi dohodka in o osebnih dohodkih, manj pa so se dotaknili široke problematike samoupravljanja v zdravstvenih zavodih.

V razpravo je posegel še predsednik republiškega Sveta za zdravstvo Niko Šilih in govoril o revolucionarnih ukrepih v naši zdravstveni službi, ki se otreša administrativne neživljenjskosti in išče svoje pravo mesto v današnji socialistični stvarnosti. Pri tem pa ima naš delovni človek, ki od svoje plače prispeva za socialno zavarovanje, vsa pravico terjati urejeno in sodobno zdravstveno službo.

Če je poročilo predsednika okrajnega Sveta za zdravstvo uvodoma ugotavljalo, da je izvajanje novega zakona o zdravstvu pri nas na dobri poti, da razmeroma dobro poteka in da je v vsakdanji praksi čutili ureditve temeljnih načel zakona, tega ni bilo mogoče reči v toliki meri za preventivno zdravstveno službo.

Očitno je, da so bili vse premalo izdelani programi zdravstvenega varstva v občinah in pri delu zdravstvenih domov premalo storjenega na področju zdravstvene preventive. Glavna ovira in težava za to stanje je, ker v občinskih proračunih niso zagotovili zadostnih sredstev za kritje tistega dela preventive, ki je ne krijejo skladi socialnega zavarovanja. Kako kritično je to stanje, nam kaže že kratka primerjava z lanskim letom, ko je imela preventiva v ob-

činskih proračunih več kot 50 milijonov dinarjev, letos pa okrog 21 milijonov. Izmed vseh občin je samo pri piranski opaziti rahel premik navzgor, najslabše pa je v Kopru, ki je od lanskih 14 milijonov zagotovil najprej samo 930 tisoč, naknadno odobril 4 milijone, dal pa do zdaj še nič, čeprav pišemo že deseti mesec leta. Čeprav se vedno velja zakon o preprečevanju nalezljivih bolezni, je moral koprski zdravstveni dom samoiniciativno — brez naročilnice, brez zagotovila ob brez finančnega kritja — ukrepati ob 80 primerih paratifusa, ki so razsajali letos, izvesti zaščitno cepljenje in zapreti kužne vodnjake, česar vsega še do danes ni nihče plačal.

Kako važno in pereče vprašanje je pri nas higiensko-epidemiološka služba, nam pove že en sam podatek, da je namreč ves teren našega okraja, še prav posebno pa seveda obalno področje, epidemičen teren. Uspeli smo že z dobro razvito službo sanitarne inspekcije, vendar od tega ni prave koristi, ko ni tistih operativnih zdravstvenih delavcev, ki bi ukrepali. Sanitarna inspekcija ima široko in odgovorno torišče dela, vendar pa se je letos morala omejiti le na zatiranje epidemije (6 mesecev) in na cepljenje (3 mesece).

Zdravstveni delavci so opozarjali udeležence posvetovanja, predvsem družbene in politične delavce, naj jim pomagajo pri preprečevanju, da je komuna dolžna skrbeti za preventivno dejavnost, še več, da bi morala biti preventiva med osnovnimi dejavnostmi komunne.

Teden protituberkuloze v Kopru

Pred letošnjim Tednom boja proti tuberkulozi, ki je bil od 24. septembra do 1. oktobra, se je sestala v Kopru komisija pri Občinskem odboru RK. Na sestanku so razen aktivistov RK in zdravstvenih delavcev povabili še predstavnike stanovanjskih skupnosti, odseka za delo, Zavoda za zaposlovanje, Sveta za zdravstvo in Sveta za socialno varstvo, predstavnika Zdravstvenega doma, Sindikalnega sveta, Občinskega odbora SZDL in nekaterih

V tesni zvezi s tem vprašanjem je tudi ustanovitev zdravstvenih centrov, kot jih predvideva novo zakonsko določilo. Zdravstveni delavci so se odločili, da ne kaže pretirati, ker nimamo toliko strokovnega kadra niti finančnih sredstev, pač pa da bi bilo potrebno ustanoviti za sedaj v okraju tri medobčinske centre v Kopru, Sežani in Postojni in pa kadrovsko dobro zaseden in urejen okrajni center v Kopru. V letošnjem letu bo težko uresničiti te načrte, vsekakor pa bi bilo potrebno izdelati programe dela in zagotoviti finančna sredstva za preventivno dejavnost in za zdravstvene centre za leto 1962. Pri tem bo treba mobilizirati tako občinske organe in svete za zdravstvo kot tudi organe družbenega upravljanja v zdravstvenih zavodih, sindikate in organizacije SZDL.

Z. L.

Modeli kostumov in plaščev za jesen in zimo. Odlikujejo se po praktičnosti in preprostosti med poplavo neuporabnih modnih muh

PREDLOGI, O KATERIH SMO RAZPRAVLJALI:

Zavod za napredek gospodinjstva

se bo združil z Zavodom za organizacijo dela, kjer se bo imenoval ODSEK ZA ORGANIZACIJO IN PROGRAMIRANJE PREHRANBENIH IN SERVISNIH OBRATOV

menil koprski Okrajni ljudski odbor. To vprašanje se je posebno jasno pokazalo ob sistematiziranju delovnih mest in ob razpravi o obsegu poslovanja zavoda. Upravni odbor je moral ugotoviti, da so režijski stroški Zavoda previsoki glede na dejavnost, ki jo zavod zmora z razpoložljivim strokovnim kadrom. Na podlagi tega razpravljanja je prišel upravni odbor do prepričanja, da bi bila potrebna združitev Zavoda za napredek gospodinjstva s kakim sorodnim zavodom. Za najrealnejšo se je izkazala možnost o združitvi z Zavodom za organizacijo dela, kar je na svoji seji načelno sprejel tudi upravni odbor tega Zavoda.

Vprašanje so ponovno pretresli na skupnem sestanku s predstavnicama Centralnega zavoda za napredek gospodinjstva iz Ljubljane, predstavnikom Zavoda za organizacijo dela v Kopru s prof. Prodanom, predstavnikom OLO Koper in gostinskega šolskega centra ter Gostinske zbornice. Skupno so izdelali predlog o združitvi Zavoda za napredek gospodinjstva in Zavoda za organizacijo dela in se sporazumeli, da bodo ustanovitelji obeh zavodov, OLO Koper predlagali ta-

kole:

Zavod za napredek gospodinjstva naj bi po združitvi z Zavodom za organizacijo dela ohranil svoje dosedanje bistvene dejavnosti, ki jih je zajel v treh točkah. Proučeval bo organizacijo prehranbenih in servisnih obratov ter njihovo koristnost z ozirom na družbene potrebe, po naročilu državnih organov in gospodarskih organizacij bo izdeloval analize o vrednosti prehrane, oziroma njenega biološkega in kaloričnega vpliva na proizvodnost in delovno zmogljivost ter nudil neposredne usluge pri investicijskih programih in pri projektih za nove in reorganizacijske projekte, kakor tudi investicijske programe za že obstoječe prehranbene in druge servisne obrate. V skladu s to svojo dejavnostjo bo tvoril sedanji zavod pri Zavodu za organizacijo dela poseben »Odelek za organizacijo in programiranje prehranbenih in servisnih obratov«. Odelek bo samostojna ekonomska enota od 1. januarja prihodnjega leta, medtem ko bi mu še za zadnje tromesečje 1961 nakazal OLO Koper predvideno dotacijo.

Čeprav so v treh točkah zajete bistvene dosedanje dejavnosti Zavoda za napredek gospodinjstva, bo tudi bodoči Odelek pri Zavodu za organizacijo dela sprejemal vsa naročila iz svojega delokroga. Posebno pozornost bo še nadalje posvečal izobraževanju gospodinjskega kadra v ustanovah družbene prehrane, v servisnih obratih in po ustanovah, ki ob svoji glavni dejavnosti zaposlujejo tudi ljudi iz gospodinjske stroke.

Reorganizacijo dosedanjega Zavoda za napredek gospodinjstva je terjal splošen razvoj, ko prihaja vedno bolj v ospredje določena specializacija za posamezne stroke in ko smo prešli prvo stopnjo razvoja, ko je bilo treba seznaniti ljudi s splošnimi potrebami in nalogami gospodinjskega izobraževanja.

UKRADENE DOBROTE

Mehalabija (ZAR): Zvečer operimo 125 gramov velikih suhih grozdnih jagod in jih preko noči pustimo v vodi. Zjutraj jih skuhamo v 2 del vode. Ko so mehke, jih odcedimo, sok pa ohranimo. V drugi posodi zmešamo štiri žlice zdroba z nekaj hladnega mleka; ostanek od tri četrtine mleka pustimo, da povre skupaj z dvema žlicama sladkorja, nakar vsujemo v mleko pol kozarca soka, ki nam je ostal od grozdja. V vrelo tekočino stresemo zdrob, ki smo ga zmešali s hladnim mlekom. Mešamo in kuhamo še deset minut. Na kraju dodamo nekaj esence iz vrtnic (ali vanilije) in suho grozdlje, nekaj jagod pa pustimo za okraske.

Serbet-badem (Indija): Zmeljemo četrt kg poparjenih in olupljenih mandljev, ki jih stolčemo skupaj z nekaj kapljicami esence iz vrtnic. Vse skupaj točemo tako dolgo, da postane mlečno. V večji posodi zmešamo dva kg sladkorja in liter in četrt vode. Pustimo, da vre pet do šest minut, nakar dodamo mandeljno mleko in kuhamo, dokler ne postane sirup dovolj gost (podobno kot sladko). Sirup ohladimo, precedimo, dodamo še eno žličko esence iz vrtnic, nakar napolnimo steklenice in zapremo s čistimi zamaški. Sirup se ohrani okrog deset dni in kadar smo žejni, ga pijemo razredčenega z mlekom ali pa z vodo.

KRVODAJALCI

25. in 28. septembra 1961, so se v transfuzijski postaji v Izoli prijaviли kot krvodajalci:

JADRO PIRAN: Janez Veber, Jože Zalesnik
JUGOSLOVANSKA MONTAŽA ZAGREB: Marin Soča
KOMUNALNO PODJETJE PIRAN: Stefan Borovnjak, Valentin Mahnič, Marija Zadnik
LADJEDELNICA PIRAN: Lino Antonač, Jože Beg, Valerij Benčič, Rado Bizjak, Milan Geč, Radko Hrvatin, Milan Ivančič, Zdravko Jejičič, Ivan Kenda, Stanko Lesjak, Jože Kavčič, Karlo Maglica, Mitja Matos, Franc Miklavčič, Stanko Vesel, Piero Mirkovič, Viktor Valenta, Stane Domitrovič, Jože Volk, Anton Debernardi, Stane Markovič, Silva Uršič, Franc Ojo, Leopold Peric, Marjan Perivančič, Italo Radanič, Jože Sabadin, Jože Semolič, Slavko Terčon, Jože Toni, Emil Vuk.
ZSZ KOPER: Albin Zabrc.

Komplet iz športnega tweeda s črnim puloverjem. Praktično in toplo oblačilo za delovno ženo

ZAKAJ IN DOKLEJ TAKO?

Pereče je pomanjkanje zobozdravstvenih zmogljivosti ambulanz v vseh naših obalnih občinah, nevzdržno stanje pa imajo prebivalci na Hrpoljskem, kjer je zobna ambulanta že lep čas zaprta. Ta pojav, ki na »lačujejo domala že dve leti občani Hrpolj z izgubo denarja in časa, saj se zatekajo v oddaljene ambulante sosednih občin, je bilo skrajša zares opravičljivo spricho pomanjkanja zobozdravstvenega kadra, toda danes ne more prebivalcev na Hrpoljskem nihče več prepričati, da v tako dolgem razdobju le ne bi bilo mogoče rešiti razen kadrovskega tudi stanovanjskega vprašanja za maloštevilno zdravstveno osebje, ki ga potrebuje hrpoljska zobna ambulanta.

Občinski ljudski odbor si je resda poskušal pomagati z razpisi, medtem ko enega zobnega tehnika celo stipendirajo, vendar bi s primernim angažiranjem tamkajšnjega zdravstvenega doma in mogoče celo s pomočjo iz Kopra, v razdobju dveh let lahko vsaj s postopnim kadrovanjem omogočili ponovno odprtje te prepotrebne zdravstvene ustanove. Škoda zaradi zaprte ambulante pa ni le sila neprijetna za prebivalstvo hrpoljske občine ampak tudi za tamkajšnje gospodarstvo, ki prav zaradi zamudne poti zaposlenih v oddaljene ambulante lahko doberšen del odstotka izpada delovne sile pripíše tej okolnosti.

Boro Borovič

Kako naj se oblačimo

- Dobro oblečena je lahko samo tista, ki je brezhibno snažna, če zna vskladiti modne linije in barve s svojim videzom, to se pravi s svojo osebnostjo in še tista, ki ve, kdaj sme kaj obleči.
- Slediti v korak modnim muham ni samo zelo drago, ampak tudi brezsmiselno, ker nas lahko zapelje, da se osmešimo.
- Če razumemo dejstvo, da obleka le podčrtuje našo osebnost in naš smisel za lepo in praktično, potem bomo upoštevali v prvi vrsti svojo postavbo, leta in videz.
- Če se nam je posrečilo, da smo se dokopale do kroja, ki je »kot ustvarjen« za nas, potem mu ostanimo zveste: vsa naša oblačila naj imajo njegove osnovne značilnosti: menjamo le drobnarije, kot so žepi, gumbi, ovrtnik itd. Prav nič naj nas ne moti morda pripomba, da imamo obleke »po enem kopitu«.
- Umjetnost oblačenja je, če znamo prebrati zvezo med tkanino, njeno strukturo, barvo, krojem, modo in — nami. Da pa bi spoznale to zvezo, moramo najprej spoznati samo sebe, takšno kot smo, ne kot bi rada bila.
- Nepristransko se moramo predoditi: svoje odlike in pomanjkljivosti ter prvo poudariti in drugo prikriti.
- Če hočemo biti lepo oblečene, ni treba da imamo veliko oblačil.
- Razen obleke igrajo veliko vlogo tudi modni detajli. Le-ti lahko celotnemu videzu veliko pripomorejo ali pa mu tudi škodijo.
- Kar zadeva nakit: čim manj, tem bolje.
- Vsaka žena naj ima v svoji garderobi obleko ali kostum iz dobrega blaga in enostavnega kroja, tako da jo lahko nosi ob vsaki priložnosti, od jutra do večera. Če bo znala k temu dodati še nekaj lastnega poudarka, bo vzbujala videz moderne, negovane in dobro oblečene žene.

NI BOJAZNI ZARADI PROBLEMA PRODAJE ZGODNJIH KMETIJSKIH PRIDELKOV

V prihodnje še več jamstva proizvajalcem

Čestokrat izrečena bojazen obalnih pridelavcev ranih vrtnin, da bi povečana proizvodnja teh pridelkov utegnila ustvariti neugoden položaj za naše gospodarstvo zaradi viškov, ki jih tržišče ne bi moglo absorbirati, se je pokazala za popolnoma neosnovano. Že dejstvo, da so prav pridelovalci obalnih občin poklicani za to, da zadovoljijo čedalje večje povpraševanje odjemalcev ranih

pridelkov iz notranjosti, zgovorno potrjuje nasprotno trditev o potrebi po nenehnem večanju in modernizaciji pridelave primicij, ki jih zaradi ugodnih klimatskih pogojev lahko naši pridelovalci pošljejo na tržišče znatno prej in pod ugodnejšimi pogoji, kot proizvajalci ranih pridelkov v notranjosti.

Najbolj iskani zgodnji pridelki, kot na primer grah v stročju, rani krompir, čebula, paradižnik, fižol v stročju, rano zelje, češnje, jagode in rane breskve si lahko domala v neomejenih količinah utrejo pot do potrošnikov v notranjosti; to je v celoti potrdilo letošnje povpraševanje po primicijah, ki so jih naša obalna kmetijska gospodarstva in posredno zasebni proizvajalci lahko plasirali nad vse ugodno. K temu je delno pripomoglo dejansko pomanjkanje teh pridelkov, na drugi strani pa dejstvo, da so letos rani pridelki zaradi kasnejših nadvse ugodnih vremenskih pogojev dozoreli znatno prej kot preteklo leto. Žal je tudi letos bilo povpraševanje večje od ponudbe; medtem ko je bilo vnaprej prijavljenih odjemalcev za 8730 ton teh pridelkov, so naši proizvajalci lahko poslali na tržišče vsega 3092 ton primicij. Primanjkljaj 5638 ton nedvomno dovolj zgovorno potrjuje, da lahko v bodoče računamo ob obali na to rezervo, oziroma je celo očitno, da nas upadajoči izvoz teh tradicionalnih vrst pridelkov na našem obalnem področju lahko celo zaskrblja.

Okrajna trgovinska zbornica v Kopru je za namenoma, da bi povsem odpadla bojazen kmetijskih proizvajalcev o eventualnih tržnih viških, ki jih ne bi mogli

vnovčiti, pravočasno poskrbela za povežavo proizvajalcev in odjemalcev ter bodo že v doglednem času lahko postregli našim kmetijskim gospodarstvom s podatki o potrebah tržišča v naslednjem letu. Ker upravičeno pričakujejo, da bodo številni odjemalci ranih pridelkov prijavili znatno večje količine kot doslej, bo ta koristna pobuda Okrajne trgovinske zbornice vsekakor morala odločilno vplivati na programe obalnih kmetijskih gospodarstev, da bi se prihodnje leto z roko v roki z zasebnimi kmetovalci bolj približali s količinami čedalje bolj iskanih ranih pridelkov dejanskim potrebam našega tržišča.

VOLČJI GRAD

Na zadnjem zboru, ki je bil 26. septembra, so volivci v Volčjem gradu sklenili temeljito popravilno delo. Objekt je že toliko demoliran, da ne trpi več odlašanja. Letos jim bo mogoče zadevo urediti deloma s sredstvi krajevnega odbora, ki jih je dal na razpolago občinski ljudski odbor, razliko pa bodo prispevali z lastnim delom. Sklenili so da bo vsaka družina prispevala pet delovnih dni. Ta krajevni prispevek je potrdil občinski ljudski odbor z odlokom. Denarna sredstva bodo potrebovali samo za gradbeni material in za strokovno delovno silo, vse ostalo pa bodo opravili sami.

TEDEN OTROKA NA POSTOJSKEM

Društvo prijateljev mladine v Postojni je sestavilo v sodelovanju z Občinskim komitejem LMS in ostalimi društvi pester program prireditev za Teden otroka. Poleg predavanj in številnih srečanj otrok v klubu DPD Svoboda je na sporedu tudi prikazovanje domačega filma »Črni biser«, ob zaključku tedna pa se bodo otroci srečali na športnih igriščih.

GORNJE LEŽEČE

Člani SZDL v Gornjih Ležečah so tudi v drugem tromesečju pridno nadaljevali prostovoljno delo ki so se ga lotili že v prvih treh mesecih in o katerem so že poročali. Razen popravila vaških poti pa so se lotili tudi gradnje igrišča za balincanje. Na teh objektih je delalo 30 članov, opravili pa so 140 prostovoljnih delovnih ur. Z vprežno živino pa je delalo še pet ljudi 25 ur. Skupno vrednost vsih del cenijo na 28.800 dinarjev.

NOVA MENZA V SEŽANI

Kako je v Sežani prepotraben obrat družbene prehrane, ponovno dokazuje primer Kmetijske zadruge, ki je organizirala lastno menzo, v katero je sprejela okrog 40 abonentov, skoraj izključno stnih delavcev in uslužbencev. Ta in še drugi primeri pa ob enem dokazujejo, da za obrat družbene prehrane niso ravno nujne najmoderneje urejene kuhinje in lokali in da je zamisel mogoče uresničiti tudi s finančno dosegljivimi načrti. Potreben je le resen dogovor med zainteresiranimi kolektivi. Kdo ve, kolikokrat se bodo vprašanja dotaknili razni sestanki, konference itd. Pa bomo še vedno slišali odgovor: se ne da, ker...?

O DELU POSTOJSKEGA PORAVNALNEGA SVETA

Poravnalni svet v Postojni, ki so ga ustanovili februarja 1960, je prejel doslej od Okrajnega sodišča v Postojni skupno šestdeset predlogov za poravnavo sprih občanov. V 32 primerih mu je uspelo sprte stranke pomiriti, v 19 primerih so odstopile od tožbe ali se sploh niso odzvale vabilu za poravnavo, medtem ko so bila v 18 primerih prizadevanja sveta brezuspešna.

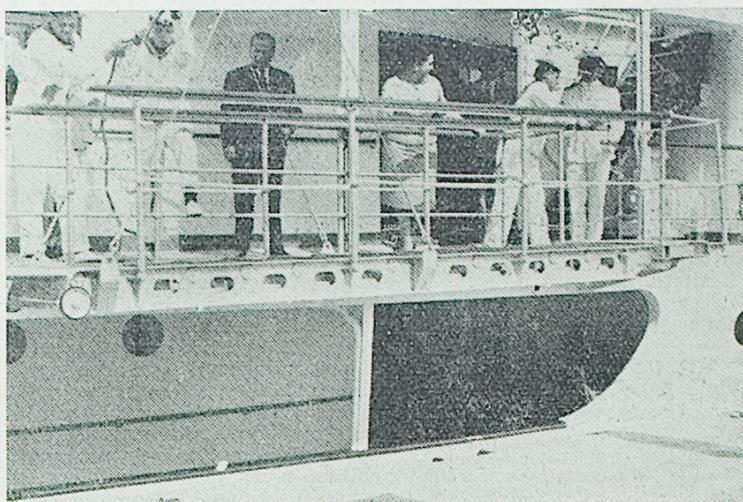
Predmet tožb, ki so prišle pred poravnalni svet, so bila doslej pretežno kazniva dejanja razžalnitve, v nekaj primerih pa tudi lažje telesne poškodbe in omejevanje uslužnostnih pravic. (ma)

V »ELMETU« BODO IZDELOVALI TV ANTENE

V koprskem obrtnem podjetju »Elmet« (prej Antena) bodo v najkrajšem času začeli s serijsko izdelavo kvalitetnih televizijskih anten. Napovedujejo, da bodo kljub nekaterim izpolnitvam veljale njihove TV antene samo 5 tisoč dinarjev.

Kje so ladje

BELA KRAJINA razklada tovor na Reki
BIHAC naklada v Dubrovniku za Kontinent
BLED manipulira s tovorom na Reki
BOHINJ manipulira s tovorom v ZDA
BOVEC je na poti v New York
DUBROVNIK je v Pločah
GORANKA je na poti iz Panamskega prekopa za Sredozemsko morje
GORENJSKA je na poti iz Karačija v Aden
KOROTAN je na Japonskem
LJUBLJANA je na poti iz Zdanova v Jadransko morje
MARTIN KRPAN je na poti iz Grčije domov
PIRAN je v pristanišču na zahodni obali ZDA
POHORJE je v popravilu v Emdenu
ROG manipulira s tovorom v Cuddaloreju
TRBOVLJE manipulira s tovorom na zahodni obali ZDA
ZELENGORA je na poti iz Leningrada v Italijo in pristane danes v Gibraltarju

Predsednik Tito s soprogo Jovanko na poveljniški ladji JVM Jadranka ob prihodu v Koper minuli teden

Tudi za obrt nastopa nov čas

Vsekakor je razveseljiva ugotovitev, da so domala vsa obrtna in komunalna podjetja v našem kraju v prvi polovici tega leta znatno povečali svojo aktivnost, kar je v prvi vrsti pripisati boljsemu in racionalnemu gospodarjenju delno pa tudi povečanju cen večine obrtniških uslug. V novih gospodarskih pogojih pa so se posebno obnesla obrtna podjetja, ki so pravočasno poskrbela za modernizacijo in mehanizacijo svojih obratov, kot na primer obrtno podjetje »Krasoprema« v Dutovljah in druga, medtem ko je glede tega v manj zavidljivem položaju izolska »Mala oprema«, kjer je očitno, da bodo morali sedanje proizvodne pogoje kar najhitreje korenito spremeniti. Analiza poslovanja obrtnih in komunalnih podjetij je nadalje pokazala da so se osebni dohodki zaposlenih povečali za 20 do 30 odstotkov, kar je vsekakor umestno, ker je končno že skrajni čas, da se osebni dohodki v obrti izenačijo z dohodki zaposlenih v industriji. Seveda tudi v to smer ne gre pretiravati, kajti neupravičeno oziroma neutemeljen porast osebnih dohodkov bi okrnili sklade podjetij, kar bi nedvomno imelo neprijetne posledice na celotno ekonomiko prizadetih podjetij. Velja omeniti še en značilen pojav: v dokaj neugodnem položaju so znašli pavšalisti zaradi 63-odstotnega

povečanja prispevka na osebne dohodke. Spričo tega so seveda prizadeti skladi teh obratov, zato je že danes očitno, da taki manjši obrti nimajo kdo ve kakšne perspektive. Vse okoliščine pa govore v prid živitve teh gospodarskih enot, saj je razumljivo, da se bodo lahko ekonomsko okrepile le v takšnih pogojih, če bi odpadel dober del režijskih stroškov, ob boljši organizaciji dela, združevanju sredstev in podobno.

Napoved vremena

od 6. do 14. oktobra 1961
Z Atlantika in Velike Britanije prodira v Evropo hladen zrak, ki bo že kmalu vplival tudi na vreme pri nas. V tem času lahko pričakujemo v naših krajih spremenljivo, oblačno in deževno vreme. Temperature bodo padle.

Ladje v Kopru septembra

Sedem čezocean in sedemnajst ladij velike obalne plovbe

V septembru je bila v Kopru naj-sodobnejša in najhitrejša ameriška linijska tovorna ladja »Exporter agent«, ki ima 13.500 ton nosilnosti. Tuja čezocean je bila še starejša »Tappuz«. Jugoslovanske čezoceanke so bile »Bovec« od »Splošne plovbe«, »Crna gora«, »Titograd« in »Zagreb« od reške »Jugolinije« in »Slavonija« od kotorske »Jugooceanije«.

Zelo močno so bile spet zastopane ladje velike obalne plovbe. Jugoslovanskih je bilo 9, tujih pa 8. Med nji-

mi mnoge v rednih progah. Največ je seveda bilo ladij male obalne plovbe, predvsem potniških, ki prihajajo v Koper vsak dan. Tudi v tej kategoriji je bilo mnogo več domačih (126) kakor tujih (84). Končno naj navedemo 10 tujih luksuznih jaht, ki so se po nekaj ur ustavile v naši luki. Skupno je bilo v naši luki 234 ladij, od teh 210 male in 17 velike obalne plovbe ter 7 čezocean. Tudi v preteklem mesecu je bilo mnogo več domačih ladij kakor tujih. Razmerje: 140 — 94.

France Magajna

Pozabljena dolina

Tistemu delu naše Reške doline, ki seže od košanske Ribnice do Škocijanskih jam, se je pred dobrim stoletjem odprla prekrasna pot v širni svet. Zeleznica Ljubljana—Trst je bila takrat dograjena. Po železnih tirih so kašljajoče lokomotive vlačile nekakšne velike zaboje gor in dol. Vsak od naših pradedov se je lahko vkrcal v tak zaboj, da ga je ta hudičeva iznajdba, če je želez, odpeljala do zadnjih mej oplankega sveta.

In so rekli naši pradedi takrat: »Če je nam že zdaj tako udobno, kako udobno bo šele našim pravnukom čez sto let!«

In danes imamo mi, »srečni« njihovi pravnuki iz dolnje polovice Reške doline, natančno take možnosti za potovanje v širni svet, kot so jih imeli oni v Prešernovem času: imamo železnico in v pravem praktičnem pomenu ničesar drugega. Če hočemo kam v svet, moramo peštati po strminah do železniških postajališč in tam čakati na redke vlake.

Pikolovci bodo morda rekli: »Saj imajo mnogi vaši mladinci mopede, drugi pa bicikle. In tisti avtobus, ki vozi vsak dan iz Vremskega Britofa v Trst in nazaj, tisti ni nič? Kaj pa tisti reški busek, ki pripelje vsako noč pošto z Reke v Divačo in vza-me tudi potnike nase, če sploh so? Samo godrnjaci ne vidijo teh modernih dobrot.«

Imamo res kaka dva ducata mladostnih mopedistov, ki so le zato tu, da dvigajo na naši makadamski cesti oblake prahu in da delajo z ropotanjem (ki ga nihče ne brzda) »kratek čas« spečim ljudem v vseh urah noči. Toda v pomenu, ki ga imajo ti motorčki kot sredstvo za potovanje v širni svet, so brez vsake vrednosti. Razen tistih nekaj ducatov mladih lastnikov, kdo drugi je deležen njihove koristi?

Potem je ta avtobusek (nekak križanec med džipom in kamiončnom), ki vozi pošto z Reke v Divačo — ta nam je seveda »na razpolago«. Z Reke odpelje točno ob polnoči in pride v Divačo okoli dveh. Lahko si predstavljate, kako je za prebivalce naše doline »komodno«, če se lahko iz Ilirске Bistrice ali Prema ali Ostrožne-

ga brda ali Suhorja ali Vrem napotijo v Divačo »po opravkih« in kako jih tam ob dveh po polnoči lahko sijajno opravijo! Vsaj vroče jim pri tem ni!

Ta pohlevni poštni busek se vrača iz Divače ob treh, drvi skozi Vreme ob pol štirik, bobni skozi Ilirsko Bistrico kmalu po petih in pridivlja ob šestih ali še prej na Reko. Ta pot pa je za mnoge čudovita, ne za mnoge — za nekatero, ki so pobožni. Vsi naši pobožni romarji so lahko na svetem Trstatu že v jutranjih urah in gredo lahko po prvi maši na riblji trg po sardele in skuše! Ali če nameravajo nadaljevati pot v isti smeri — so lahko z drugim busom čez uro že v Crikvenici ali po vodi v nekaj urah na Krku, Malem Lošnju ali Rabu. Za vse take namene je reški poštni »furgončin« kar sijajna iznajdba. Na žalost, meni, ko hočem tja v bližnjo Sežano ali v Koper ali v Ljubljano, prav nič ne korist.

Imeli smo do letošnje pomladi avtobusno svedo med Vremskim Britofom in Trstom. Skromna je bila, le trikrat v tednu, za silo nas je pa le zadovoljevala. Ob nedeljah in ponedeljkih je ta avtobus vozil skozi Sežano in Frnetiče, ob torkih pa skozi Kozino proti Bazovici. Kdor je imel opravke v Divači (obisk pri zdravniku ali zobozdravniku) se je poslužil ponedeljkovega busa, in če je imel opravke v Sežani, kjer je danes sedež naše občine, prav tako. In ob nedeljah in ponedeljkih je lahko v Divači dobil vezo za Ljubljano ali Koper, v Sežani pa za Vipavo, Kras, Vipavo in Gorico. Ob torkih je na Kozino dobil lahko vezo za Koper, Ljubljano, Ilirsko Bistrico in Reko. Skromna je vendar zadovoljive udobnosti.

Potem pa sta se sešli komisiji za mali obmejni promet in sta za Vremsko dolino in njeno okolico skomisarili nekaj dobrega — na videz! Dovolili sta, da naj iz Vremskega Britofa v Trst in nazaj vozi avtobus vsak dan in ne le trikrat v tednu. Veseli smo bili tega sklepa, naše veselje pa je bilo kratkotrajno. Kajti tisti, ki sestavljajo vozne rede, so se to pot potrudili, da so nam čim najmanj ugodili. Uredili so, da odpelje ta avtobus iz Vremskega Britofa šele ob treh popoldne, iz Trsta za vrača

ob sedmih zvečer. Vsak dan tako in njegova pot gre vsak dan skozi Lokev na Bazovico in prav onod tudi nazaj. Naše veze z Divačo, Sežano, Ljubljano, Koper, Reko, Gorico in Vipavo so bile na mah pretrgane. Kolikor toliko so zadovoljni le tisti, ki imajo misli edinole na Trst, in to so povečini skromni »kontrabantarji«, ki tiščijo pod srajco ali kijkljo pol kilograma preveč mesa ali morda steklenico slivovke ali kako skatlico cigarete preveč. Skratka, naš tržaški bus služi edinole potnikom v Trst in nobenemu drugemu. Za vse nas bi bil največje važnosti, če bi vsak dan odhajal od tu zjutraj in se vračal kadarkoli popoldne; da bi vsak dan vozil skozi Divačo—Sežano—Frnetiče in nazaj tudi onod. Da pa se ne bi počutili oškodovane Lokavec in morda tudi Kačičani, Rodičani in Kozinci, naj bi ta bus vozil tedensko trikrat skozi Sežano, dvakrat skozi Lokev in dvakrat skozi Kozino. Na tak način bi bilo ustrezno največjemu številu ljudi.

Preden sta se omenjeni komisiji sestali, se je po naši Reški dolini razširil glas, da bo začel voziti avtobus Reka—Trst in da ne bo tam pri Ruppi krenil na materijsko cesto, ampak da bo nadaljeval svojo pot proti Ilirski Bistrici in potem naprej skozi Reško dolino, skozi Vreme, Divačo, Sežano v Trst. Materijska cesta ima tako in tako preveč prometa že zdaj, dočim je Reška dolina pozabljena ob boga in hudiča. Kako odlična bi ta linija bila! Tisti, ki bi se vozili od konca do konca, bi bili res v manjšini, bi pa bilo zato vmesnih potnikov, ki bi vstopali ali izstopali na postajališčih, toliko, da bi se bus bogato rentiral. No, komisiji sta prišli skupaj in se spet ločili, čas je tekel, le avtobusa, ki bi po Reški dolini povezoval Reko s Trstom, ni hotelo biti od nikoder. Če sploh vozi, vozi po materijskih cestih, ker je nekaj krajša in vsaj površno asfaltirana. Kdo vraga se bo brigal za potrebe prebivalstva!

Avto podjetje Slavnik je že dvakrat ali trikrat poskušalo z avtobusno službo po Reški dolini. Enkrat po tem voznem redu, drugič po drugem, končno je pa vsak poskus klavrno in brezupno ugasnil in utonil v

pozabi. Premalo dobička je ta služba tod prinašala podjetju. Jaz sem o tem v Jadrano že pisal in tudi potožil sem se pravemu Slavnikovemu zastopniku. Rekel sem: »Če na tej naši vozni črti ni dobička, prave izgube tudi ni. Pa naj dobiček rentabilnih linij krijejo še pričakovani dobiček naše vozne črte, če vidijo, da je pasivna. Poštna služba dela tako, zakaj ne bi tudi Slavnik?«

Na članek ni nihče odgovoril, Slavnikov zastopnik pa mi je rekel: »Ne moremo vam dati avtobusa, če bo v njem vsak dan polovica praznih sedežev. Prevozniki stroški in davke na vozilo so pri praznem busu prav taki kot pri natrpanem in nikogar ne morete prisiliti, da bi delal za božji lon.«

Vprav o tem smo se nekoč pogovarjali v tržaškem avtobusu, ko je vozil proti Sežani. Govoril smo, da bi visoko rentabilne linije morale pomagati nerentabilnim, kajti poglavitna stvar ni dobiček podjetja, pač pa ugoditev potrebam čim največjega števila prebivalstva. Ljudje iz zakotnih krajev so upravičeno do vseh udobnosti, ki so jih deležni ljudje v centrih, in skupnost jim to tudi priznava, le nepremostljive tehnične ovire morejo ta namen zavreti. Takrat se je pa oglasil moder sopotnik, ki je bil, kot sem pozneje od sopotnikov izvedel, sam veliki Polde, tisti, ki se je bil pred nekaterimi leti, kot ravnatelj Jamske restavracije v Postojni, tako zelo proslavil. Rekel je: »Pa bi vi, prijatelj, prevzeli tak avtobus, ki dela z izgubo? Kar vzemite ga!«

Ne vem, ali ima tudi on kako besedo pri Slavniku, a naj bo tako ali tako, jaz seveda ne morem »vzeti« nobenega avtobusa, pa naj dela z dobičkom ali izgubo, vem pa tole, da so Slavnikovi kupili pred leti kar sedem ultra modernih avtobusov znamke Mercedes-Benz, ki stane vsak kar lep šopek milijonov in še precej drugih domače proizvodnje. Kako so jih plačali? Ali jim je pomagala republika oziroma država? Ali so jih vzeli na puf? Ali so jih plačali kasa pronta? Na prva vprašanja ne vem kaj reči, toda če so jih plačali, je znamenje ogromnih dohodkov. Kaj bi se vendar zgodilo, če bi od teh nekoliko žrtvovali tudi za kak skromen in pošvedran busek, ki bi vozil po naši dolini.

Kajpada, »ideal« vsakega avtobusnega podjetja je, da je vsak njegov omnibus natrpan poln; da so vsi sedeži zasedeni in da je ves vmesni prostor nabit s stoječimi potniki.

Kljub vsemu napredek tudi v trgovini

Analiza koprške trgovinske zbornice o poslovanju trgovine v prvem polletju letos je pokazala med drugim tudi zanimive podatke o gibanju prometa, ki je bil v tem obdobju posebno povečan v podjetjih za prodajo na debelo ter podjetjih za uvoz in izvoz. To je sicer značilen pojav, kajti omenjena podjetja glede prometa

niso podrejena sezonskemu značaju poslovanja, kot je to značilno za trgovino na drobno, predvsem za trgovino živilske stroke.

Gibanje prometa v letih 1960 in 1961 na primer kaže za razdobje prvega polletja v trgovskih podjetjih na debelo celo indeks 224 (»Soča« Koper), indeks 288 (Nanos Postojna) itd. Nasprotno pa v nekaterih trgovinah na drobno niso dosegli niti lanskoletnega povprečja. Iz razpoložljivih podatkov je razvidno, da je pripisati 6 do 8 odstotkov porasta prometa povišanju cen, medtem ko gre vse ostalo na račun količinskega povečanja prometa.

Nesorazmerje v gibanju prometa je seveda prizadelo predvsem živilsko trgovino na drobno, ker je možnost akumulacije v posameznih trgovskih podjetjih ali enotah zelo različna. Tako so s postavkami nerazporejenih sredstev iz čistega dohodka v dobrem položaju trgovska podjetja s tehničnim in industrijskim blagom, grosistična podjetja in zunanja trgovina, medtem ko detajlistič-

na trgovina ob tako neznatni akumulaciji ne more računati na dovolj učinkovite naložbe za obnovo in modernizacijo. Kljub temu pa je značilno, da tudi trgovina na drobno plačuje v tem letu celo več prispevka iz dohodka kot v minulim letu. Redni prispevek je sicer v vseh primerih manjši, zato pa zajema izreden prispevek znaten del dohodka.

Mali oglasi

»VESPAGENZIA« Trst, ulica S. Francesco 44, izvaža v vse države najnovejše modele »Vesp«. Na zalogi ima veliko izbiro rabljenih Vespa in tovornih motornih triciklov.

Kupim rabljeno kuhinjsko pohištvo. Ponudbe pod »Dobro ohranjeno«.

Enostanovanjsko hišo s trisobnim stanovanjem in pritliklino — na lepem kraju ob morju v Izoli — zamenjam za dvosobno stanovanje v Murski Soboti ali Mariboru. Ponudbe na upravo lista pod »Takoj«.

Zamenjam enosobno stanovanje za primerno v Izoli ali Koprju. Informacije pri Testen, Koper, Repečev 1.

MELBROSIN • preparat cvetnega prahu in matičnega mlečka (GELEE ROYALE), garantirano znanstveno stabiliziran, proizvod MELBRO-COOP (Zavod za čebelarstvo — Kalnik) dobite v vseh lekarnah. Lekarne, ki pripravata še nimajo, naj ga nabavijo pri »Kemofarmaciji«.

ZA JESEN IN ZIMO DOBITE NAJCENEJE V »MAGAZZINI ALLA STAZIONE«, Trst, Ulica Cellini št. 2, poleg železniške postaje, veliko izbiro konfekcijskih izdelkov. Odjemalci s propustnico imajo poseben popust.

INTERTEXTIL, Trst, ulica S. Nicolò št. 30, nudi bogato izbiro vsakovrstnih tkanin, vse vrste dežnih plaščev »Super Nylon«, vetrnih jopičev, bund, raznovrstnih pletenin. TEKSIL za krila in izgotovljena krila TERITAL, odeje, perilo za ženske, ženske in moške volnene puloverje, srajce, kravate, nogavice, dežnike itd. po najnižjih dnevnih cenah.

POZOR! — POZOR!

»ALASKA« Š. HAVERIC
Trst, ul. S. Lazzaro 13/I. nad., tel. 35653, se priporoča turistom, ki obiskujejo Trst. Nudi vam po tovarniških cenah: tekstil, moške in ženske plašče iz najlona, terital krila, bunde, volnene in bombažne pletene jopice, perilo, najlon nogavice in drugo.

ČESTITKA

Obilo sreče in zadovoljstva v zakonu želim domači in prijatelji NADI PELAN in VIKTORJU ŠKRINJARJU iz Merč pri Sežani. Poroka bo v soboto, 7. oktobra.

Novi domači grafičarji

V koprski tiskarni ČZP Primorski tisk so bili minulo soboto po starem tradicionalnem običaju slovesno sprejeti med kvalificirane grafične delavce vajenci Marino Koterle (ročni stavec), Fabjan Martinčič (tiskarski strojnik) ter cinkografa Jože Uhan in Robert Stropnik.

Vsi štiri so domačini iz Kopra in tako dobiva koprška tiskarna počasi svoj lastni domači kader, ki bo lahko v prihodnosti popolnoma prevzel nase vso težo dela in upravljanja tega za gospodarstvo in kulturo koprškega področja tako pomembnega obrata. Mladim novim grafičarjem ob njihovem uspelem vstopu v grafične vrste iskreno čestitajo delovni tovariši v podjetju, starši ter vsi znanci in prijatelji!

»Z A Č I M B A«

PREHRAMBENA INDUSTRIJA PORTOROŽ

proda po sklepu DS podjetja:

1. kamion TAM

v voznem stanju (nosilnost 3 tone)

2. poltovornik FIAT-BALILLA

v voznem stanju

Interesenti lahko dobijo vsa potrebna pojasnila

v komercialnem oddelku podjetja ali po telefonu:

Portorož št. 61-32, v času od 7. do 13. ure.

»Z A Č I M B A« Portorož

Obrtnik-akrobat v Piranu

Popravljanje po streli poškodovanega krila angela-vremenarja na vrhu koničastega stolpa piranske stolnice, približno 100 metrov nad morsk gladino, je vsekakor delo, ki zahteva precejšnjo mero spretnosti in predvsem poguma.

Pirančani in turisti, ki se mudijo v tem našem obalnem mestecu, so imeli pretekli teden dva dni priložnost gledati atrakcijo 22-letnega celjskega klebaria Danijela Klezina, ki je po sorazmerno tanki žici strelododa splezal večkrat na zvonik, da je vzel mero pokvarjene peroti in pozneje pričvrstil nove dele bakrene pločevine. Pri plezanju po tanki žici si je zaradi trenja poškodoval dlani in kožo na stonalih, vendar je vztrajno ponovil vzpon, kolikorkrat je bilo treba da je vremenar spet v redu. Delo je naročilo Turistično društvo Piran-Portorož, ki ima stolb v najemu kot razgledni stolp in ki smatra, da je vremenar turistična zanimivost, ki ne sme propasti.

POJASNILO

K preklicu, objavljenem v št. 39 Slovenskega Jadrana, podpisani Martin Centrih, uslužbenec IKS Koper, pojasnjujem, da je neresnično, da bi jaz odprl pismo Franca Zupana in bi si to pismo prilastil iz nabiralnika IKS. Navedeno je prišlo v omenjeni preklic brez moje vednosti, ker mi je bila predložena v podpis že napisana izjava, katere nisem prečital.

Martin Centrih

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta in tasta

FRANCA BREZOVCA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so sočustvovali z nami, mu darovali vence in cvetje ter ga spremili na njegovi zadnji poti.

Posebna zahvala Stanovanjski zadrugi »Dom«, Ladjedelnici Piran in članom kolektiva Tovarne pletenin Sežana za izrečeno sožalje in darovane vence.

Žaluojača žena Marija, sin Marjan z ženo Elzo, hčerki Anica z možem Jožetom in Marija, vnuki Anamarija z možem Danilom in Franci ter Zdravko

Piran, 30. 9. 1961

ZAHVALA

Vsem, ki ste v tako obilnem številu spremili na zadnji poti našo ljubljeno

Jelko Jelušič

ki je v cvetu mladosti 20 let za vedno odšla od nas, izrekamo iz vsega srca najtoplejšo zahvalo.

Hrpelje, septembra 1961

Neutolažljivi:

oče Ivan, mati Marija in bratca

GRADBENA PODJETJA IN VSI POTROŠNIKI GRADBENEGA MATERIALA — POZOR!

Dne 22. septembra 1961 smo znižali cene našim izdelkom:

Zidak navadni	14 din
Votlak BH 16 (26×26×13)	50 din
Mrežasti blok (26×12, 5×12,5)	30 din
Porolit 40×20×8	54 din
Porolit 40×25×8	68 din
Porolit 25×75×6	108 din
Porolit 40×25×5,5	54 din
Porolit 40×25×3	37 din
Votlak 1½ (26×12, 5×8)	18 din
Super votlak 30×30×20	85 din
Drenažne cevi Ø 15	98 din
Dimnične tuljave 22×22×25	90 din
Ventilacijske tuljave MAG 2 25×12, 5×50	110 din
Ventilacijske tuljave MAG 4 25×12×50	125 din
Monta 12 26×26×12	50 din
Monta 16 26×26×16	56 din
Monta 20 26×26×20	78 din
Planeta 20 40×20×3	30 din
Korec 45	29 din
Stiskan strešnik	39 din
Vlečen strešnik	35 din

Hkrati obveščamo, da proizvajamo vse vrste strešnih izdelkov: korec, stiskani strešnik, vlečeni strešnik in vse vrste po naročilu.

Kritina s korci je kvalitetna in cenejša. To dokazujejo več kot 100 let stare zgradbe, ki še danes ustrezajo in so korci neuničljivi.

1 m ² strehe, krite s korci stane	928 din
1 m ² strehe, krite s korci in planeto stane	1288 din

Potrošniki, preden se odločite za kritje strehe, preračunajte kaj je boljše in cenejše. Kvaliteta naših izdelkov vam zagotavlja dobro stanovanje!

Za vse informacije se obrnite na GORIŠKE OPEKARNE, PRODAJNI ODDELEK, telefon 23-30, Nova Gorica, pošta Renče.

Tomos še vedno nepremagan

V nedeljskem V. kolu so bili doseženi pričakovani rezultati. Koprčani so imeli tokrat priložnost sprejeti v goste kar štiri moštva okrajne lige na domačem igrišču. Dopoldne je bila namreč tekma med NK Delamaris in Ilirsko Bistrico, ker je bilo izolsko igrišče suspendirano. Kljub tej okolnosti nogometaši iz Ilirske Bistrice niso mogli nuditi Izolčanom dovolj učinkovitega odpora, čeprav velja pripomniti, da je bila igra na splošno slaba in nezanimiva.

Popoldne pa je bilo koprsko nogometno igrišče prizorišče spopada med domačim NK Tomos in piranskim Sidrom. Ostra in borbeno igra obeh moštev se je končala v korist Tomosa. Tudi NK Tabor je moral pustiti obe točki v Dekanih razpoloženim igralcem domačega moštva Jadran. V Pivki pa je NK Postojna slavil svojo prvo letošnjo zmago in se tako znebil nevšečnega zadnjega mesta.

Tabela po V. kolu:

Tomos	4	4	0	0	17:4	8
Delamaris	4	3	1	0	13:4	7
Sidro	4	2	1	1	12:4	5
Jadran	4	2	1	1	6:5	5
Tabor	5	1	2	2	13:13	4
Postojna	5	1	1	3	11:11	3
Il. Bistrica	5	1	0	4	8:23	2
Pivka	5	1	0	4	1:17	2

Opomba: v tabeli nista upoštevani tekmi NK Jadran : NK Tomos in NK Delamaris : NK Sidro.

NK Delamaris-NK Ilirska Bistrica 3:0 (2:0)

Tudi na tej tekmi sodnik ni dorašel svoji nalogi, saj je dopustil grobo igro, zaradi katere sta bila dva igralca izolskega moštva teže poškodovana.

Moštvi sta nastopila v naslednjih postavah:
NK Delamaris: Cerne, Jerković, Kleva, Sosič, Sorgo, Cendak, Kovačič I., Mavko, Marchesan, Muženič in Kovačič II.

NK Ilirska Bistrica: Hrbar, Vučković, Vinšar, Perkan, Andjelkovič, Kovačič, Samsa, Rebac, Peričin, Schacanudi in Milojkovič.

Okrog 300 gledalcev so se gostje pokazali v dokaj slabi luči, saj so igrali zelo grobo. Igra sama pa je bila slaba in nezanimiva. Edini svetli trenutki so bili goli Jerkoviča, Kovačiča II in Muženiča v 32., 44. oz. 70. minuti igre. Zaradi nešport-

V nedeljo, 8. oktobra, je prost dan. Na sporedu sta le ponovljena tekma NK Jadran in NK Tomos ter preostanek tekme NK Delamaris in NK Sidro.

ne igre je sodnik Milivojevič izključil igralca Ilirske Bistrice Schacanudiča.

Pri izločanih so bili boljši Jerković, Cendak in do poškodbe Kovačič, pri Bistričanih pa vratar Hrbar, ki je obvaroval svoje moštvo hujšega poraza.

Ostala srečanja:
NK Jadran (Dekani) : NK Tabor (Sežana) 3:2 (3:0), NK Pivka : NK Postojna 0:4 (0:2).

Postojnski nogometaši na delavskih športnih igrah

ZAKLJUČNI BOJI V OKRAJNEM KOŠARKARSKEM PRVENSTVU ZA LETO 1961

Prvaka dostojen derby

Partizan Postojna je v nedeljo zmagal v Kopru s 54:43

Prvenstvo v okrajni košarkarski ligi, v kateri je tekmovalo letos pet moštev Partizan iz Kopra, Sežane, Postojne, Ilirske Bistrice in Pirana, se je končno približalo kraju.

V nedeljo je bil na sporedu odločilni derby za osvojitve prvega mesta v ligi. Mlado moštvo Partizana iz Postojne je gostovalo v Kopru in izsililo v neposrednem dvoboju z dolgo vodečimi Koprčani častno in povrh prepričljivo zmago 54:43 (25:25!). Dvoboj si je ogledalo tako počilo število ljudi, kot jih le redkokdaj pride na košarkarske prireditve v kateremkoli primorskem mestu, sodil

pa ga je objektivno ljubljanski sodnik Prihoda.

Tekma v Kopru se je pričela z rahlo premočjo domačih. Kleva in Bandelj sta bila ob podpori vseh ostalih tako precizna v streljanju na koš, da so bili gostje pravzaprav veseli, da jim je uspelo kljub veliki požrtvovalnosti izsiliti neodločen rezultat pred odmorom.

V drugem delu igre se je odločitev naglila v prid boljših, toda šele potem, ko so ob znatni podpori izkušenejšega ljubljanskega trenerja Walasa prešli v odločilni finiš, v katerem je odigrala glavno vlogo izkušnost. Prav v zad-

njih minutah igre so namreč Postojnčani povečali razliko za odločilnih enajst točk.

Za Postojno so nastopili Lipovž (10), Tavčar (9), Žmak (1), Gerželj (13), Inocente (4), Biasizzo, La Cognata, Pellaschier (17) in Turk, za Koper pa Žerjal (6) Purhart, Kleva (17), Bandelj (11), Kalčič, Hrvatini (4) Pohlen, Petek, Muženič (2), Tomič (3), Klanjšček in Kumar.

Z zmago v Kopru so Postojnčani zasedli v ligi prvo mesto s 14 točkami. Na drugem mestu je Koper, o nadaljnji zasedbi ostalih mest pa bodo odločile zaostale tekme med Piranom in Ilirsko Bistrico B ter Sežano in Piranom.

Postojnčani so bodo v dneh od 5. do 8. oktobra za sedaj še neznanokje udeležili kvalifikacij za vstop v 1. republiško ligo. Na težke in odgovorne tekme se že deset dni pripravljajo pod vodstvom trenerja Janeza Walasa. Štiridnevne kvalifikacije med petimi prvaki okrajnih podvezv bodo dale ligi dva nova člana.

(ma)

KOŠARKA

Ilirska Bistrica : Jesenice
60:54 (28:26)

V prvenstveni košarkarski tekmi 17. kola republiške lige sta se minulo nedeljo pomerili v Ilirski Bistrici moštvi Jesenic in Ilirske Bistrice. Majhna razlika končnega rezultata je očiten dokaz podcenjevanja gostov, ki so že na začetku zastavili vse sile, medtem ko so domači igralci vsaj v začetku igrali zelo mlajčno. Strojeno napako so do konca tekme le s težavo popravili.

Srečanje se je končalo z rezultatom 60:54 (28:26) v korist Ilirske Bistrice. Najboljša igralca sta bila Suštar in Grlj, oba z 18 koši.

LESTVICA:

ILIRIJA	16	14	2	936:799	28
ASK TIVOLI	16	12	4	1129:877	24
IL. BISTRICA	17	12	5	1050:933	24
SVOBODA	17	12	5	1053:952	24
BRANK	16	11	5	832:738	22
MOSTE	16	8	8	748:854	16
JESENICE	16	5	11	816:899	10
PROLETAREC	17	5	12	828:896	10
SK. LOKA	16	4	12	908:961	8
MEDVODE	17	4	13	818:1065	8
SOSTANJ	16	3	13	727:918	6

ROKOMET

Rokomet postaja med mladino čedalje bolj priljubljena igra. To nam dokazuje število ekip, ki sodelujejo v okrajni ligi. Pri moških se je število ekip dvignilo na 9 (lani 7), pri ženskah pa sodeluje 6 ekip, torej ena več kot lani, čeprav se je lanskoletna prvoblasirana ženska ekipa Pirana kvalificirala v republiško ligo.

Minulo nedeljo je bilo odigrano II. kolo.

Rezultati:
MOSKI:
TVD Koper I. : TVD Izola 29:38,
TVD Piran I. : Gimnazija 33:8, IKS : Koper II. 24:23, ESS (Koper) : Učiteljske 23:13.

Piran je bil prost. Posebno zanimiva je bila tekma med TVD Koper in Izola. Izolčani so namreč izgubili srečanje le zaradi slabe taktike proti koncu tekme, čeprav so že vodili s tremi goli razlike.

ZENSKE:
Učiteljske : Gimnazija 6:3, Koper II. : ESS 8:5, Gimnazija : ESS 2:6.

LESTVICA — MOSKI:

1. TVD Piran I.	4
2. ESS Koper	4
3. TVD Izola	2
4. IKS Koper	2
5. Koper I.	2
6. Učiteljske	2
7. Koper II.	0
8. Piran II.	0
9. Gimnazija Koper	0

Z. R.

NK Tomos - NK Sidro 2:0 (1:0)

Na koprskem igrišču so bili maloštevilni gledalci pričakovali izenačeno igro, čeprav je imelo domače moštvo več priložnosti za doseg golov. Vprašanje je le, kakšen bi bil rezultat, če bi sodnik Lovko iz Postojne priznal gol za NK Sidro v 7. minuti igre, ki je bil po mišljenju večine povsem regularen. Kljub prestopom gostov, da bi moral zaradi roke dosoditi vsaj enajstmetrovko, sodnik tudi tokrat ni reagiral.

Ze v začetnem hitrem tempu so se prvi znašli domačini. Toda bili so pretežno gospodarji sredine igrišča in tudi nekaj prodorov Tomosovega napada zaradi netočnega streljanja ni prineslo gola. V nenadnem protina-

padu so nogometaši Sidra dosegli že omenjeni nepriznani zadetek. Trenutek nepazljivosti kmalu zatem pa je zadostoval, da se je Tomosov igralec Vižintin prebil po levem krilu skozi obrambo gostov do samega gola: 1:0 je bil prvi rezultat tega prodora. Sicer je bila obramba gostujočega moštva skoraj vedno na mestu, vendar ni mogla zadrževati hitrih akcij Tomosovih igralcev, ki pa so pred nasprotnim golom zaradi netočnosti zamudili več odličnih priložnosti za zvišanje rezultata.

Drugi gol, ki je odločil zmagovalca, je bil dosežen šele v 74. minuti, ko je na lepo podano žogo startal Skerjanc in jo z volley udarcem poslal v mrežo.

S POSVETOVANJA O PROBLEMIH TELESNE KULTURE NA POSTOJSKEM

Bolje kadrovati!

Na pobudo Občinskega komiteja ZKS in komisije za društva pri Občinskem odboru SZDL je bil prejšnji petek v Postojni sestanek aktiva komunistov, ki delajo na področju telesne kulture v postojnski občini. Sestanek sta se udeležila tudi predsednik OZTV Koper dr. Svetozar Polič in sekretar Občinskega komiteja ZKS Postojna Jože Baša.

Po uvodnem referatu predsednika komisije za društva pri SZDL Franca Koritnika so udeleženci sestanka v dvehurni razpravi analizirali dosedanje delo ter iz-

vor težav telesnovzgojnih in športnih društev v občini. Ugotovili so, da je dejavnost društev v letošnjem letu sicer zelo živahna, da pa jih poleg neresenih materialnih problemov v večini primerov tarejo še nedelavne uprave, ki so prepuštile športno aktivnost mladine stihiji.

Udeleženci posvetovanja so zato predlagali, da je treba posvetiti na skorajšnjih rednih letnih občinskih zborih društev največji poudarek politiki kadrovanja, delavce s področja telesne kulture pa v bodoče resneje tretirati kot vzgojitelje, ki jim je v društvi poverjena odgovorna vloga športne in obče estetske vzgoje mladine.

Udeleženci sestanka v Postojni so hkrati poudarili potrebo, da postanejo takšna posvetovanja v bodoče stalna praksa. (ma)

TOMOSOV IZVENKRMNI MOTOR LAMO-05 K USPEŠEN TUDI NA ŠPORTNIH TEKMOVANJIIH

Prihaja pa že tudi močnejši brat

Po vrsti športnih tekmovalj z motornimi čolni (t. j. s čolni, prilagojenimi za priključitev Tomosovega izvenkrmnega motorja LAMO-05 K), ki so bila na jezerih v Sloveniji ter na Sever. Jadranu, je pred kratkim Brodarsko društvo »Vlado Bagat« iz Sente priredilo podobno športno tekmovalje tudi na reki Tisi. V Vojvodini je Tomosov LAMO zelo priljubljen in popularen, saj jih imajo samo v Senti nad 60. S pridom in uspešno ga uporabljajo ribiči in izletniki, pa tudi športniki-motonavtiki.

Na zadnjem tekmovalju na reki Tisi so startali topi in šiljasti

čolni, povprečne dolžine 5 m. V tekmi na 3 km je zmagal med šiljastimi čolni Lajoš Nihazi, med topimi čolni pa Jou Išvan. Lajoš Nihazi je bil zmagovalac med šiljastimi čolni tudi v tekmi na 6 km, medtem ko je v tej tekmi med topimi čolni zmagal Fabjan Mihael. Tudi na tem tekmovalju so vsi LAMO motorji odlično vzdržali preizkušnjo in s tem ponovno dokazali svojo kvaliteto. Tudi tekmovalni časi so zelo zadovoljivi, saj je ta mali motor dosegel hitrost skoraj 14 km/h. V tovarni Tomos prav te dni dokončujejo priprave za serijsko proizvodnjo izvenkrmnega motor-

ja za čolne LAMO-06 K, ki bo po svojih konstrukcijskih in tehničnih lastnostih podoben svojemu mlajšemu bratu LAMO-05 K, imel pa bo močnejši motor in vzporedno z njim ustrezno večjo hitrost.

OBVESTILO SREDNJA ŠOLA ZA ZDRAVSTVENE DELAVCE PIRAN

sklicuje informativni sestanek bolničarjev, ki nameravajo obiskovati 6-mesečni tečaj za dodatno kvalifikacijo za medicinske sestredne (medicinske tehnične), v Piranu dne 13. X. 1961 ob 16. uri v predavalnici šole. Uprava

Mali Lajoš Nihazi je zmagal pred dnevi na tekmovalju motornih čolnov z izvenkrmnim motorjem po reki Tisi v Vojvodini. Ponosen je, da je tekmoval prav z motorjem domače, Tomosove proizvodnje

GOVORI 11-17

SMISEL ZA BIROKRACIJO

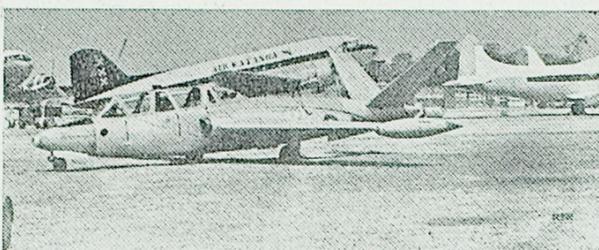
Predsednik zveze javnih uslužbencev na Škotskem George Taylor je v nekem govoru dejal: »Ni ravno nujno, da bi imel uradnik, ki se smeje šaliam svojega predpostavljenege, smisel za humor, prav gotovo pa to kaže, da ima smisel za službo in svoje napredovanje.«

Ves svet z zanimanjem spremlja sedanje zasedanje Generalne skupščine OZN v New Yorku, saj je od njega odvisna rešitev ali vsaj delna ublažitev mednarodne napetosti. Slika kaže posrečen posnetek dveh mož na sedanjem zasedanju, katerih izvajanja so bila v središču pozornosti: levo je sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko, ki vodi sovjetsko delegacijo na zasedanju, desno pa je stalni predstavnik ZDA v OZN Adlai Stevenson — oba v trenutku, ko je nekoliko prenehala napetost med njima

Po znani intervenciji in »sporazumu« med predstavnikom OZN in secesionistom Combejem je morala katanška vojska odpustiti bele oficirje. Ukrep pa je bil samo navidezen, ker so vsi ostali na svojih mestih, le vojaške uniforme so stekli in se napravili v civilne obleke. Gornja slika kaže skupino belgijskih vojaških instruktorjev v Combejevi žandarmeriji, kako poučujejo zločinke žandarje v uporabljanju najodobnejšega orožja, na spodnji sliki pa je eden izmed treh reakcijskih lovcev, ki jih je Combeju poslala francoska vlada. Letalo je torpedni lovec Fouga Magister, fotografirano na letališču v Elisabethvilleu. Obstaja upravičen sum, da je eno izmed omenjenih treh letal sestrelilo pri letališču Ndola v Severni Rodeziji avion, s katerim je pokojni generalni sekretar OZN Dag Hammarskoeld letel na sestanku s Combejem

Isabela Walker iz Locharbriggosa v Angliji je bila vedno povsem normalna žena, toda med nosečnostjo svoje hčerke Suzane (obe kaže naša slika) jo je prijela neodoljiva želja, da bi jedla — premog. Vsak dan ga zato poje košček in prav istih navad se je navzela tudi njena hčerka. Zdravniki preiskujejo primer, vendar si ga nikakor ne znajo razložiti

»Iz čistih zgodovinskih pobud«, kot sam izjavlja zahodno nemški inštitut za proučevanje sodobne zgodovine, so pred časom izšli drugi del famoznega Hitlerjevega katekizma Mein Kampf. Rokopis so baje odkrili v ZDA

Izpit iz poštenja

Douglas W. Johnson, črnc iz Los Angelesa, je našel na cesti paket, v katerem je bilo 240 tisoč dolarjev (180 milijonov dinarjev). Denar je padel iz oklopnega avtomobila družbe »Binck«, ki se ukvarja s prevažanjem dragocenosti. Johnson je na paketu videl naslov pošiljatelja in ga je nemudoma odnesel v pisarno družbe »Binck«. Za nagrado so mu ponudili mesto čuvaja s tedensko plačo 90 dolarjev, vrh tega pa tudi brezplačno šolanje njegovega šestnajstletnega

sina na najboljši ameriški univerzi. Pošteni najditelj je odklonil službo in ponujeno šolarino za najstarejšega sina, češ da noče delati razlike med svojimi tremi otroki. Potem mu je družba izplačala 10 tisoč dolarjev nagrade.

Novica o Johnsonovi po-

štenosti se je hitro razvedela po mestu in v njegov hišo so na vrat na nos pridrveli časopisni, radijski in televizijski reporterji. Na mah je postal znana osebnost. V kratkem času je dobil ničkoliko ponudb za službo. Razen tega pa je prejel tudi številna pisma in čestitke. »Samo četrtna pismen je takšnih«, pripoveduje Johnson, »v katerih mi neznani ljudje pravijo, da sem napravil neumnost, ko sem vrnil denar in mi prilagajo po deset ali dvajset dolarjev kot — tolažilno nagrado.«

Ko si je Jack Keating iz Los Angelesa v ZDA pred časom nabavil čistokrvno labradorsko psico Dalilo, ji je za druga pri igri preskrbel dve majhni želvici, ki sta ostali s psičko tudi potem, ko je ta zrasla. In ko je pred nedavnim psička imela prve mladiče, je k svoji družini brez obotavljanja pristela tudi obe želvi, kar je lepo videti na gornji sliki

Tehnik raziskovalnega centra ameriške električne družbe Westinghouse ogleduje s povečevalnim steklenim model novega tipa magnet, ki je glede na svoje dimenzije, težo in vsrskano energijo prav gotovo najmočnejši na svetu. Se pred nekaj leti so učenjaki smatrali konstrukcijo takšnega stroja za teoretično nemogočo, čeprav so jo zdaj uresničili. Izum odpira vrata na polje kontroliranega izkoriščanja vodikovih atomskih eksplozij in je izrednega pomena za miroлюбno izkoriščanje atomske energije. Magnet je opremljen s posebnim prevodnikom, ki pri temperaturi absolutne ničle izgubi vsak električni upor

Čudni glagol

Te dni so objavili spomine znanega francoskega državni-ka Edvarda Ericauja, ki je umrl pred štirimi leti. Ko pripoveduje v svojih spominih o razorožitvi, pravi takole: »Glagol »razorožiti« se je nepravilen v vseh jezikih. Nihče

ga ne uporablja niti v prvi osebi niti v preteklem niti v sedanjem času, marveč vedno v drugi osebi in v prihodnjem času. Nihče nikdar ne reče: »Jaz se razorožujem«, ali »Jaz sem se razoroževal«, ampak vedno: »Ti se boš razorožil.«

6. oktobra 1961 • ZADNJA STRAN • LETO X. — ST. 41

Mlačev ruja na Krasu

Ruja je značilno kraško grmičevje, ki so ga polne vse kraške gmajne. Njegovo listje vsebuje mnogo tanina. Po svoji kakovosti sodi kraški ruj na drugo mesto na svetu, takoj za rujem, ki raste na Siciliji in Sardiniji. Ko ob prvih močnih jesenskih roсах njegovo listje pordi, se konča »žetev«. Zaradi nenavadno suhe in sončne jeseni se je obiranje in mlačva ruja na Krasu letos zavlekla.

40 kilogramov na dan, kar da približno 1000 din čistega postranskega zasluzka. V prostem času ga nabirajo vsi, delavci, nameščenci, kmetje, otroci. Naš posnetek kaže mlačev ruja na kmečkem dvorišču v Lokvici.

Just Perat

Mlačev rujevega listja na Krasu

PRIVATNA LETALA V ZDA

Ceste v ZDA so natrpane z avtomobili, zato ljudje beže »v zrak«. Število lastnikov letal raste iz leta v leto. Po zadnjem popisu so samo v Kaliforniji registrirali 106 tisoč privatnih letal.

VOHUNSKI ROMAN IZ II. SVETOVNE VOJNE

Povelje, ki ga je moral izpolnjevati Hungel je govorilo samo o evakuaciji vojaštva. Toda ko je bil danes v štabu, je imel sila neprijeten razgovor s svojim neposrednim predpostavljanim, s polkovnikom Strauchom; govorila sta o ladjah, ki jih torpedirajo ruska letala.

»Vam ni n hče sumljiv?« je vprašal Strauch trdo-
vratno.

»Ne. V pristanišču je vojaštvo, je tovor in jaz.«

»Nemogoče. Clovek, ki obvešča Ruse je prav gotovo na »operativnem pristanišču.« skupno z vami, gospod polkovnik. Njegovi podatki so absolutno točni. Berlin se srdi in mi bi utegnili imeti z vami precejšnje neprijetnosti.

To je bil vzrok, da je polkovnik Hungel sedaj molčal. Obvladoval se je zaradi predrznega gestapovca.

»Prosim vas, prenehajte z natovarjanjem,« je rekel Hungel. »Povezal se bom s štabom.«

»Delajte kar hočete, jaz moram izpolniti povelje ministra Reicha.«

Hungel je stopil do stražarnice, kjer je bil telefon. Brandt je spet ukazal svojim vojakom, naj nadaljujejo z natovarjanjem.

Bilo je že pozno in Hungel je le stežka prebudil polkovnika Straucha. Ko je poslušal Hungla, je Strauch dolgo molčal.

»Odlučite sami,« je naposled rekel in zaprl telefon. Hungel se je vrnil v pristanišče.

Kot vedno, se mu je v tem času približal Dementjov. Brandt je bil na ladji.

Na njegov pozdrav Hungel ni odgovoril.

Vojaki, ki so prenašali zaboje, so se ustavili in se zbrali na kup.

»Kdo vkrcava to blago?« je vprašal Dementjov.

»Gestapo,« je na kratko odsekal polkovnik in šel.

V temi Dementjov ni mogel prebrati naslovov, pa tudi ni utegnil, ker se je hotel izogniti srečanju z Brandtom. Stopil je na »Venezio« in začel s svojim običajnim pregledom. Ko je pregledal glavne odelce, se je napotil po ozkem hodniku proti mornarskim kabinam. Hodnik je razsvetljevala brleča svetilka.

Mahoma je pred seboj začel korake. Nekdo se mu je približeval. Čuden občutek nevarnosti mu je stisnil srce. Skril se je za neka vrata. Po hodniku je šel Brandt.

Še kak' deset ali petnajst korakov in opazil ga bo. Koraki so bili glasni in odmerjeni kakor sekunde. Naglo se je moral odločiti.

Brandt je bil vedno bliže. Pred vrati je dvignil nogo, da bi prekoračil visoki prag, zdajci pa je opazil Dementjova. V tem hipu se ni znašel.

Dementjov mu je bliskovito pritisnil revolver na prsi in sprožil.

Brandt je zamahnil z rokami in se zrušil na tla. Strela skoraj ni bilo slišati.

Dementjov je urno dvignil truplo na rame in stekel z njim v spodnji del ladje. Tam ga je odvrigel in pomolil glavo skozi vrata, da bi se prepričal, če ga kdo ne opazuje. Nikogar ni videl. Po stopnicah je zlezal v spodnje prostore, vrigel truplo pod deske in nanje navlil sode.

Čez nekaj trenutkov se je vrnil na pristanišče in stopil k polkovniku Hunglu.

»Kdo je bil oficir v usnjenem plašču, ki je malo prej prišel z ladje?«

»Lastnik zabojev, ki vas zanimajo,« je odvrnil Hungel.

Dementjov je napeto razmišljal, kaj naj stori z zaboji. Hungla je ta trenutek poklical kapitan »Venezio«.

Dementjov je ostal sam. Pred vojaki, ki so natovarjali zaboje, se je mahoma pojavil neznani oficir. Bil je Dementjov.

»Kje so vojaki, ki delajo za Brandta?« je Dementjov strogo vprašal.

»Mi smo,« je odgovoril eden od vojakov.

»Brandta so nujno poklicali v štab. Mene je poslal semkaj z ukazom, da nehati natovarjati. Vse kar je že natovorjeno, je treba raztovoriti in zložiti v pristanišče. In to hitro, potem se lahko vkrcate na to ladjo.«

Njegove zadnje besede so takoj izbrisale zlovoljn pogled vojakov. Pljunili so si v dlani in se takoj lotili dela.

Ko se je Hungel vrnil z ladje, je osuplo gledal voja-ke, ki so zaboje sedaj raztovarjali.

»Kaj pa se je zgodilo?« je vprašal Dementjova.

»Kdo bi vedel?« je rekel Dementjov brezbrizno. »Gestapo je gestapo. Malo prej je prišel nek oficir in vojakom ukazal, naj vse raztovorijo, oni pa se naj vkrcajo na ladjo.«

»Kaže, da je Strauch vse uredil,« je pomislil Hungel.

»Venezio« je izplula ob petih zjutraj. Kakor hitro je njena silhueta zginila v jutranji megli, je Dementjov zapustil pristanšče.

Čez pol ure je bil na pisalni mizi Dvogaleva radiogram, s katerim mu je Dementjov javljal o odhodu »Venezie«.

Ko je predal novico, je hotel Dementjov vsaj za hip zaspati, mahoma pa je začutil slabost. Niti toliko moči ni imel, da bi pospravil radijsko oddajno postajo. Glava mu je gorela.

»Sem mar zbolel?« je pomislil z grozo.

Položil si je roko na srce, ki je udarjalo s počasnimi in močnimi udarci. Temperature ni imel. Naposled mu je postalo jasno: bili so živci, ki so šele sedaj reagirali na vse, kar je ponoči doživel.

Še enkrat je razmislil o vseh dogodkih. Polagoma se je umiril in legel spat.

Vso noč so ga preganjale grozljive sanje. Bližal se je železnim vratom, na katerih je bila plošča: »Vhod prepovedan«, in čutil je, da se teh vrat ne more dotakniti. Nenadoma se je na vratih, prav tam, kjer je bila plošča pojavil Brandtov obraz, ki ga je vprašal: »Se bojiš? ...«

Dementjov je napravil odločen korak naprej in zgrabil za železno kljuko. V tem hipu je začutil električni udarec. Ni mogel odtrgati roke...

— Ah, je bil dober grozd, ki sem ti ga kupila...